

Īpašais ziņojums

Ar pievienotās vērtības nodokli saistīta krāpšana attiecībā uz importu:

vienkāršotu importa muitas procedūru gadījumā
ES finanšu intereses nav pietiekami aizsargātas

EIROPAS
REVĪZIJAS
PALĀTA

Saturs

	Punkts
Kopsavilkums	I–V
Ievads	01–13
Pievienotās vērtības nodokļa tiesiskais regulējums Eiropas Savienībā	01–03
PVN, kas noteikts, pamatojoties uz vienkāršotām importa muitas procedūrām	04–07
Krāpšana PVN jomā Kopienas iekšējā tirdzniecībā	08–09
Galvenie dalībnieki cīņā pret krāpšanu PVN jomā Eiropas Savienības un dalībvalstu līmenī	10–13
Revīzijas tvērums un pieeja	14–18
Apsvērumi	19–101
Nepilnības un neatbilstības ES tiesiskajā regulējumā attiecībā uz vienkāršotām importa procedūrām rada ievērojamu ļaunprātīgas izmantošanas risku	19–40
Sankcijas un sodi dalībvalstīs ievērojami atšķiras	20–22
Eiropas Savienībā nav saskaņotu noteikumu par 42. muitas procedūras nodokļu pārstāvjiem	23–25
Atšķirīgas pieejas PVN identifikācijas numuru atzīšanai par nederīgiem ierobežo PVN informācijas apmaiņas sistēmas efektivitāti	26–30
Neatbilstība starp PVN statusu un uzņēmēju reģistrācijas un identifikācijas numuriem	31–35
Komisija atbalstīja dalībvalstis, bet neuzraudzīja īstenošanu	36–40
Nopietnas nepilnības dalībvalstu kontroles mehānismos pret vienkāršoto importa procedūru ļaunprātīgu izmantošanu	41–72
Apmeklētās dalībvalstis nav ieviesušas efektīvus kontroles mehānismus, ar kuriem atklāt un apkarot 42. muitas procedūras ļaunprātīgu izmantošanu	41–57
Dalībvalstis efektīvi neatklāj un neapkaro importa vienas pieturas aģentūras ļaunprātīgu izmantošanu	58–72

Trūkumi dalībvalstu un ES struktūru sadarbībā 73–101

Dalībvalstu divpusējā sadarbība ir apgrūtināta, un *Eurofisc* trūkst kompetences 74–85

Dalībvalstu sadarbības iespējas ar ES struktūrām nolūkā apkarot krāpšanu importa PVN jomā saskaņā ar vienkāršotām importa muitas procedūrām netiek pilnībā izmantotas 86–101

Secinājumi un ieteikumi 102–107

Pielikumi

I pielikums. Vienkāršoto importa muitas procedūru izvērst apraksts

II pielikums. Apkopojums par visiem ERP ziņojumiem, kas saistīti ar PVN

III pielikums. Mūsu izlases pārbaudes rezultāti vienkāršotajām importa muitas procedūrām

IV pielikums. Aplikšanas ar PVN rezultāti galamērķa dalībvalstī, pamatojoties uz mūsu atlasīto 42. muitas procedūras importa izlasi apmeklētajās dalībvalstīs

Saīsinājumi

Glosārijs

Komisijas atbildes

Laika grafiks

Revīzijas darba grupa

Kopsavilkums

I Ar pievienotās vērtības nodokli (PVN) saistīta krāpšana negatīvi ietekmē gan dalībvalstu, gan Eiropas Savienības ieņēmumu iekasēšanu. Saskaņā ar Komisijas sniegto informāciju dalībvalstis 2022. gadā zaudēja aptuveni 89 miljardus EUR. Tirgotāju veiktā krāpšana saistībā ar PVN, ko piemēro importam, veicina šos zaudējumus un ir viens no galvenajiem pārrobežu krāpšanas veidiem PVN jomā, kas ietekmē fiskālo politiku un publiskās finanses Eiropas Savienībā.

II Par importētām precēm PVN ir jāmaksā, kad precī ievēd ES muitas savienībā. PVN summu nosaka, pamatojoties uz importēto preču muitas deklarācijām. Pastāv divas importa PVN procedūras, kas atvieglo tirdzniecību (šajā ziņojumā mēs tās saucam par “vienkāršotām importa muitas procedūrām”): “laišana brīvā apgrozībā” saskaņā ar muitas procedūras 42. kodu un “importa vienas pieturas aģentūra”. Pirmā no šīm procedūrām paredz atbrīvojumu no PVN precēm, kas no trešām valstīm importētas vienā ES dalībvalstī, bet paredzētas citai, un otrā paredz atbrīvojumu no PVN tālpārdošanai saskaņā ar īpašu e-komercijas režīmu.

III Šajā revīzijā tika novērtēts, vai ES finanšu intereses un vienotais tirgus ir efektīvi aizsargāti pret krāpšanu PVN jomā attiecībā uz importu, ja izmanto vienkāršotas importa muitas procedūras. Konkrēti, mēs aplūkojām ES tiesisko regulējumu, Komisijas veikto uzraudzību, dalībvalstu kontroles mehānismus un administratīvās sadarbības kārtību. Mēs veicām šo revīziju, ņemot vērā saskaņā ar šīm procedūrām importēto preču ievērojamo vērtību un augsto ļaunprātīgas izmantošanas risku krāpnieciskas prakses dēļ. Revīzija aptvēra laikposmu no 2021. gada līdz 2024. gada maijam.

IV Kopumā mēs secinām, ka ES finanšu intereses ir nepietiekami aizsargāti pret krāpšanu PVN jomā attiecībā uz importu, ja izmanto vienkāršotas importa muitas procedūras. Mēs konstatējām, ka nepilnības un neatbilstības ES tiesiskajā regulējumā un Komisijas veiktajā uzraudzībā attiecībā uz 42. muitas procedūru un importa vienas pieturas aģentūras procedūru rada ievējamu ļaunprātīgas izmantošanas risku. Turklāt pastāv nopietnas nepilnības dalībvalstu kontroles mehānismos un trūkumi dalībvalstu sadarbībā ES līmenī, kā arī Komisijas uzraudzībā pār dalībvalstu darbībām, ko veic šo procedūru ļaunprātīgas izmantošanas apkarošanai.

V Mēs secinām, ka pašreizējie pasākumi nav pietiekami, lai efektīvi novērstu un atklātu krāpšanu PVN jomā attiecībā uz importu saskaņā ar šīm procedūrām un saglabātu līdzsvaru starp tirdzniecības atvieglošanu un ES finanšu interešu aizsardzību. Mēs iesakām Komisijai:

- o ierosināt stiprināt tiesisko regulējumu vienkāršotām importa muitas procedūrām, lai nodrošinātu lielāku konsekvensi starp dalībvalstīm;
- o veikt tiesiskā regulējuma un tā īstenošanas padziļinātu analīzi;
- o analizēt ieguvumus, ko dotu tas, ka dalībvalstis sistemātiski pieprasītu transporta pierādījumus, importējot sūtījumus saskaņā ar 42. muitas procedūru;
- o ierosināt prasīt dažādu dalībvalstu muitas un nodokļu iestādēm tieši sadarboties un stiprināt *Eurofisc* lomu.

Ievads

Pievienotās vērtības nodokļa tiesiskais regulējums Eiropas Savienībā

01 Pievienotās vērtības nodoklis (PVN) ir svarīgs valstu valdību un ES budžeta ieņēmumu avots. 2023. gadā ES ieņēmumi no PVN bija 22,5 miljardi EUR jeb mazāk nekā 2 % no kopējā valstu līmenī iekasētā PVN. Šie PVN pašu resursi veido 9,1 % no ES kopējiem ieņēmumiem¹. Ja netiek iekasēts viss maksājamais PVN, trūkstošās summas ir jākompensē ar citu dalībvalstu iemaksām ES budžetā. Preču un pakalpojumu pārdošana, neiekļaujot cenās pareizu PVN, arī kropļo konkurenci ES vienotajā tirgū.

02 ES kopējā PVN sistēma ir izveidota ar [PVN direktīvu](#)², kurā izklāstīti principi un detaļas (piemēram, nodokļa maksātājs, likmes un atbrīvojumi u. c.). Šo direktīvu papildina divas Padomes regulas: vienas regulas mērķis ir nodrošinātu PVN direktīvas³ vienādu piemērošanu, bet otra ir par administratīvo sadarbību cīņā pret krāpšanu PVN jomā⁴.

03 Eiropas Komisija 2022. gadā nāca klajā ar tiesību aktu priekšlikumu kopumu, kura mērķis bija modernizēt un aizsargāt ES PVN sistēmu, veicinot digitalizāciju. Paketei "PVN digitālajā laikmetā" ([ViDA](#)) ir trīs mērķi:

- o pirmkārt, tajā ir paredzēts atjaunināt PVN ziņošanas pienākumus, ieviešot digitālas ziņošanas prasības, kuru pamatā ir elektroniskie rēķini uzņēmumiem, kas veic pārrobežu darbību Eiropas Savienībā;

¹ ERP 2023. [gada pārskats](#), 4. nodaļa, 181. lpp.

² Padomes Direktīva [2006/112/EK](#) (2006. gada 28. novembris) par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu

³ Padomes Īstenošanas regula (ES) [Nr. 282/2011](#) (2011. gada 15. marts), ar ko nosaka īstenošanas pasākumus Direktīvai 2006/112/EK par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu.

⁴ Padomes Regula (ES) [Nr. 904/2010](#) (2010. gada 7. oktobris) par administratīvu sadarbību un krāpšanas apkarošanu pievienotās vērtības nodokļa jomā.

- o otrkārt, tās mērķis ir risināt platformu ekonomikas problēmas (piemēram, izmitināšanas vietu īstermiņa īres nozarē un pasažieru pārvadājumu nozarē), atjauninot piemērojamos PVN noteikumus;
- o treškārt, tās mērķis ir samazināt administratīvo slogu e-komercijas uzņēmumiem, virzoties uz vienotu PVN reģistrācijas sistēmu.

PVN, kas noteikts, pamatojoties uz vienkāršotām importa muitas procedūrām

04 PVN iekasē arī par importētajām precēm. Šāda iekasēšana var būt šķērslis tirdzniecībai, jo tā palielina importēto preču izmaksas: tā var izraisīt kavēšanos preču pārvadāšanā un radīt ar PVN iekasēšanu saistītas administratīvās izmaksas. Lai atvieglotu tirdzniecību, tika mēģināts vienkāršot importa procedūras, vienlaikus aizsargājot ES finanšu intereses. Pastāv divas importa muitas procedūras (ko šajā ziņojumā saucam par “vienkāršotām importa muitas procedūrām”), kuras var piemērot, lai palielinātu muitas deklarāciju efektivitāti un tādējādi arī PVN iekasēšanas efektivitāti attiecībā uz importētajām precēm:

- o “laišana brīvā apgrozībā” saskaņā ar muitas procedūras 42. kodu (42. MP) ir brīvprātīgs mehānisms⁵, kas ļauj ES importētājam saņemt atbrīvojumu no PVN par precēm, kuras tas no trešās valsts importē ES dalībvalstī un kuru galamērķis ir cita dalībvalsts. Saskaņā ar šo procedūru PVN pienākums nerodas importēšanas brīdī. Tā vietā pircējs maksā PVN galamērķa dalībvalstī saskaņā ar valsts PVN noteikumiem;
- o “importa vienas pieturas aģentūra” (*IOSS*) ir 2021. gadā ieviesta īpaša e-komercijas shēma precēm, ko Eiropas Savienībā importē no trešām valstīm. Šī brīvprātīgā shēma ļauj pārdevējiem, ievērojot konkrētus nosacījumus, uzreiz iekasēt PVN no saviem pircējiem dalībvalstīs. Pārdevējiem ir jāreģistrējas dalībvalstī, kurā tie ieguvuši *IOSS* PVN identifikācijas numuru. Lai deklarētu PVN, kas maksājams par visu to importēto preču tālpārdošanu visās ES valstīs, pārdevējiem dalībvalstī, kurā tie ir reģistrējušies, lai izmantotu *IOSS*, ir jāiesniedz tikai viena *IOSS* mēneša PVN deklarācija. Patērētāju priekšrocība ir tāda, ka, pērkot preces tiešsaistē no valstīm ārpus ES, viņi zina kopējās preču izmaksas, kas ietver viņu valstī piemērojamo PVN. Uzņēmumiem ir mazāk šķēršļu pārrobežu tirdzniecībai tiešsaistē, un tas atvieglo tirdzniecību⁶.

⁵ Regula (ES) 952/2013, 201. pants.

⁶ Viss, kas jums jāzina par importa vienas pieturas aģentūru (*IOSS*)

05 42. MP un IOSS galvenās iezīmes apkopotas 1. attēlā.

1. attēls. 42. muitas procedūras un importa vienas pieturas aģentūras galvenās iezīmes

42. MP

- Režims, ko **ES importētāji izmanto**, lai iegūtu atbrīvojumu no PVN **darījumiem Kopienas iekšienē**
- Uzņēmumu darījumi ar uzņēmumiem (**B2B**)

IOSS

- **Īpašs režīms** importētu preču **tālpārdošanai**
- Pircējs **maksā PVN, veicot pirkumu**
- Uzņēmumu darījumi ar patērētājiem (**B2C**)

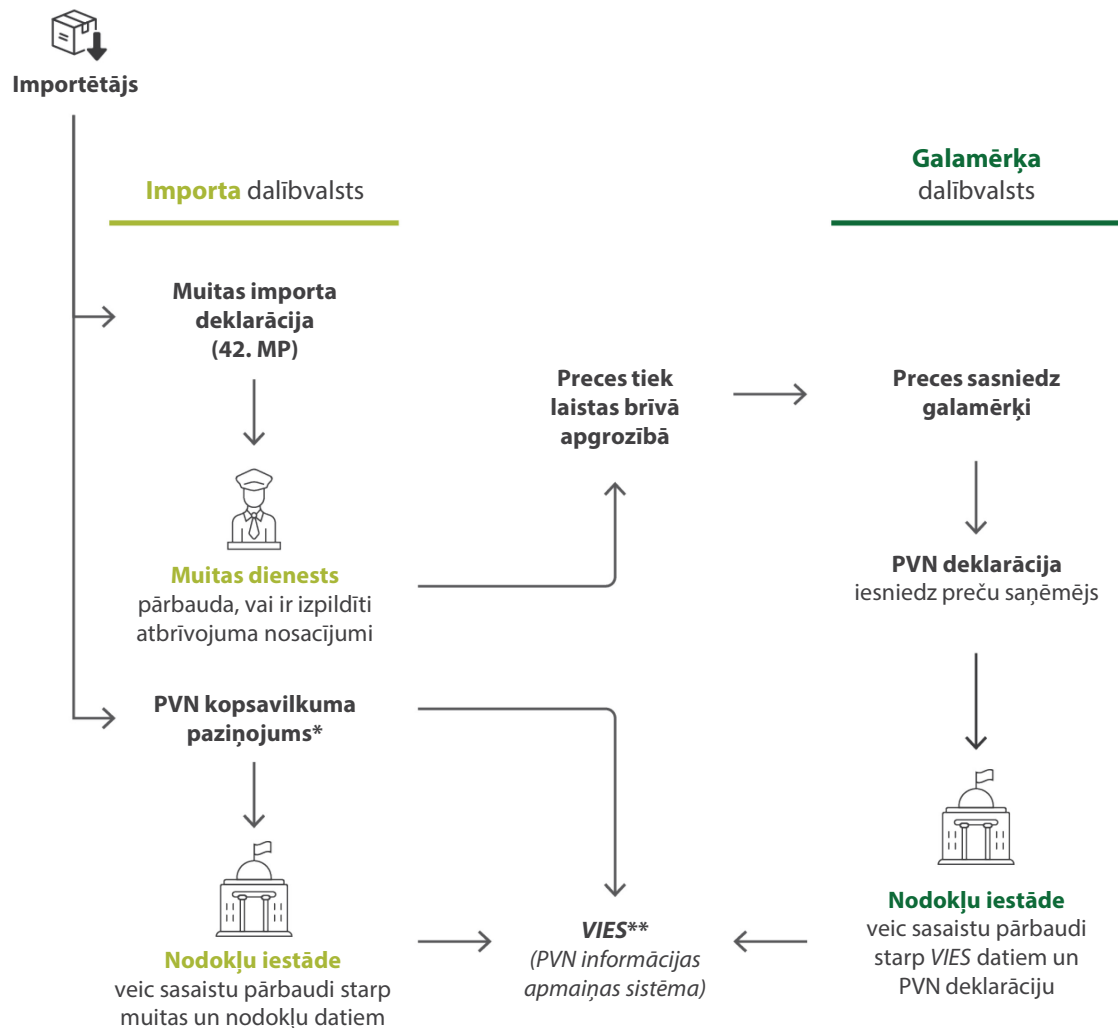
Avots: ERP.

Nosacījumi

- preces, kas no trešām valstīm importētas **vienā importa dalībvalstī**
- preces tiks transportētas uz citu ES dalībvalsti – **galamērķa dalībvalsti**
- importētājs / nodokļu pārstāvis un pircējs ir reģistrēti kā PVN maksātāji (**PVN identifikācijas numurs**)
- preces no trešām valstīm tiek nosūtītas pircējiem **Eiropas Savienībā**
- preču **vērtība ir 150 EUR vai mazāka**
- preces **netiek** apliktas ar **akcīzes nodokli** (parasti alkohols vai tabakas izstrādājumi)

06 To darbība ir parādīta **2.** un **3. attēlā** (sīkāku skaidrojumu sk. **1 pielikumā**).

2. attēls. 42. muitas procedūra

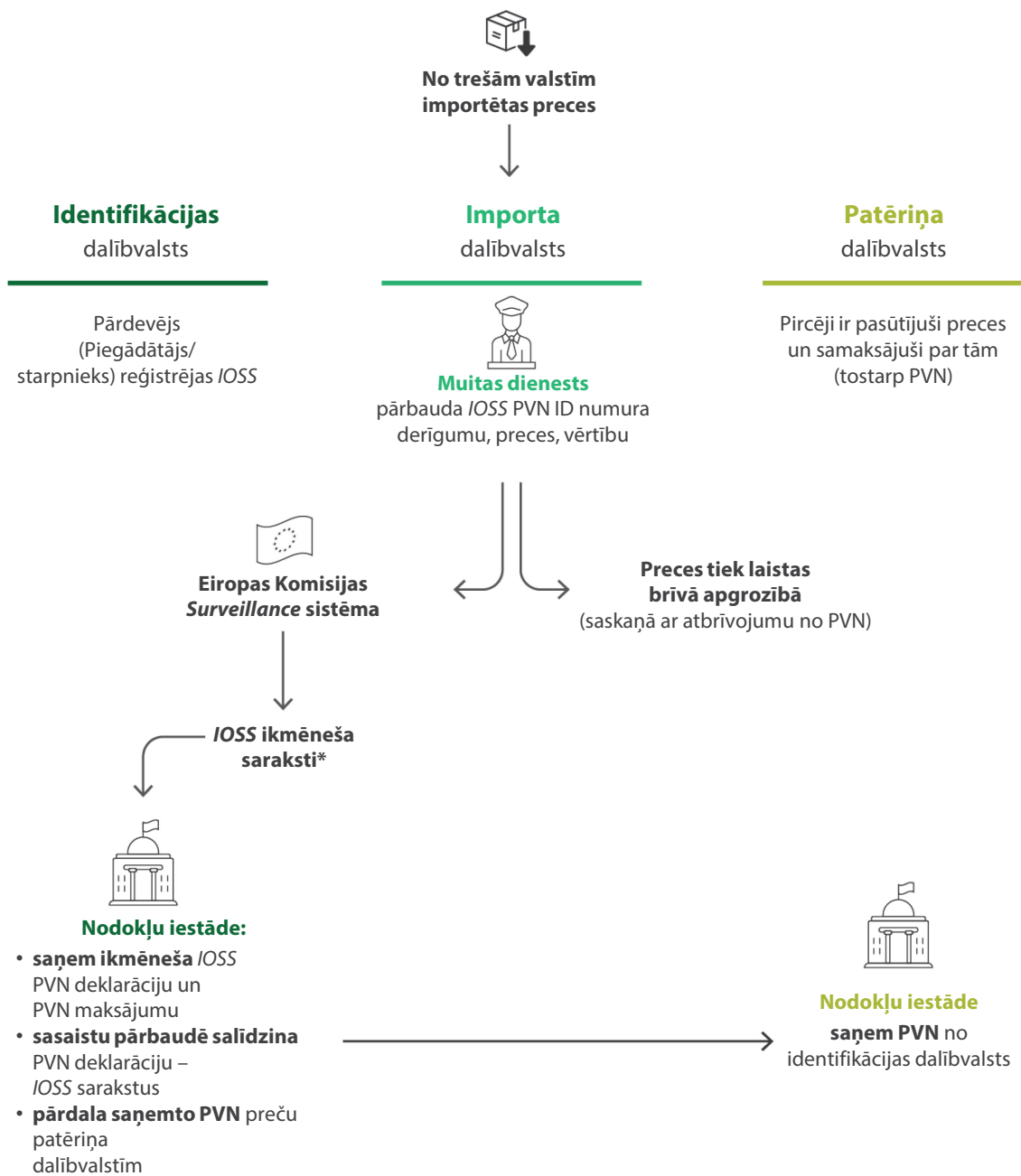
Piezīme.

* Dokuments, kas jāiesniedz privātpersonām un uzņēmumiem, kuri ir PVN maksātāji Eiropas Savienībā, uzskaitot citās dalībvalstīs piegādāto preču vai sniegto pakalpojumu kopējo vērtību.

** VIES ir elektronisks tīkls informācijas nosūtīšanai par uzņēmumu PVN identifikācijas numuru derīgumu un darījumiem Kopienas iekšienē.

Avots: ERP.

3. attēls. Importa vienas pieturas aģentūras process

Piezīme.

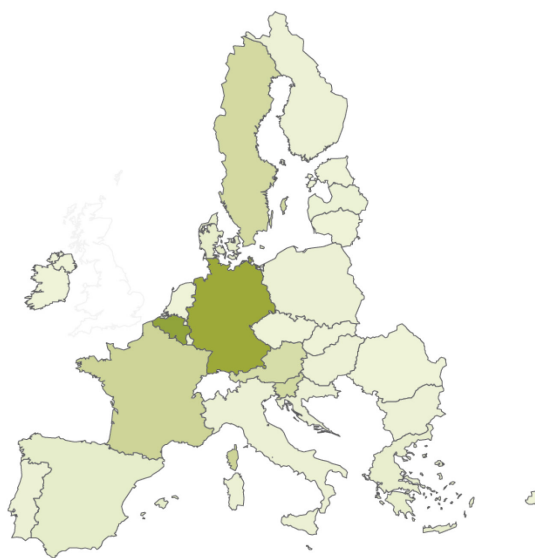
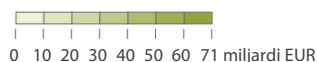
* Ziņojums par dalībvalstī attiecīgajā mēnesī importēto IOSS preču kopējo vērtību sadalījumā pēc IOSS PVN identifikācijas numura.

Avots: ERP.

07 Komisijas dati liecina, ka 2023. gadā tika veikti 16,7 miljoni importa operāciju saskaņā ar 42. MP un 2 miljardi saskaņā ar *IOSS*. Komisija lēš, ka laikposmā no 2021. līdz 2023. gadam importēto preču vērtība saskaņā ar 42. MP bija aptuveni 221,8 miljardi EUR, bet saskaņā ar *IOSS* – aptuveni 36 miljardi EUR. Vērtības izteiksmē Vācija un Beļģija importēja 60 % no precēm, kas bija importētas saskaņā ar 42. MP; attiecībā uz *IOSS* 52 % preču vērtības izteiksmē ir importētas caur Beļģiju un Nīderlandi (sk. [4. attēlu](#)). Nīderlandē 42. MP parasti nepiemēro; attiecībā uz *IOSS* ir zināms, ka Nīderlandei ir liels e-komercijas izplatīšanas centrs. 42. MP vērtību Slovēnijā var izskaidrot ar to, ka Koperas osta ir galvenā vārteja importam uz ES austrumu dalībvalstīm un nav nodrošinājuma, lai kļūtu par pārstāvi nodokļu jautājumos.

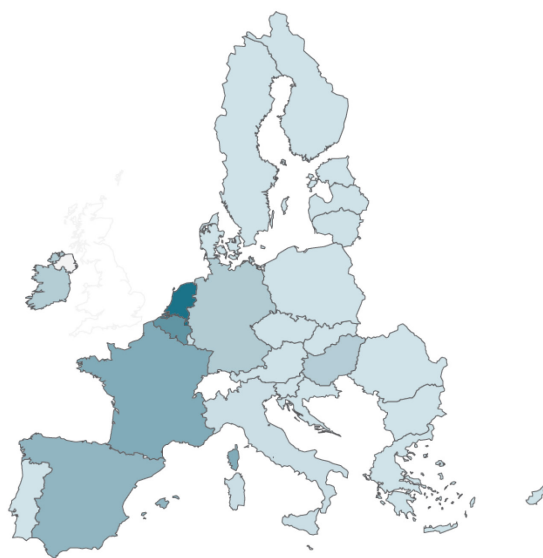
4. attēls. ES importēto preču vērtība 2021.–2023. gadā

42. MP

**Importēto preču
kopējā vērtība:
≈ 222 miljardi EUR**

IOSS

**Importēto preču
kopējā vērtība:
≈ 36 miljardi EUR**

Avots: ERP, pamatojoties uz Komisijas datiem.

Krāpšana PVN jomā Kopienas iekšējā tirdzniecībā

08 Tiek lēsts, ka ES-27 dalībvalstīs PVN saistību neizpilde, kas ir starpība starp paredzamajiem PVN ieņēmumiem un nodokļu iestāžu faktiski iekasēto summu, 2022. gadā sasniedza 89 miljardus EUR⁷. Saskaņā ar Komisijas sniegto informāciju ceturrtā daļa no šiem PVN zaudējumiem ir tieši saistīta ar krāpšanu PVN jomā tirdzniecībā starp uzņēmumiem dažādās ES dalībvalstīs (t. s. “ES iekšējā tirdzniecība”).

09 Krāpšana PVN jomā saistībā ar importu ir viens no galvenajiem pārrobežu krāpšanas veidiem PVN jomā:

- krāpšana, izmantojot 42. MP, attiecas uz gadījumiem, kad tirgotāji gūst labumu no nodokļu atbrīvojumiem importam un preces vai nu netiek apliktas ar nodokli importa dalībvalstī, vai tiek patērētas citā dalībvalstī, neuzskaitot PVN;
- *IOSS* ļaunprātīga izmantošana notiek, ja tirgotāji, kas nav reģistrēti *IOSS*, lieto *IOSS* reģistrēto likumīgo tirgotāju *IOSS* numuru, lai saņemtu atbrīvojumu no PVN precēm, kuras tie pēc tam importē krāpnieciski. *IOSS* ļaunprātīgi izmanto arī tad, ja lieli sūtījumi tiek mākslīgi sadalīti vairākos sūtījumos tā, ka katrs no tiem tiktu novērtēts zem *IOSS* 150 EUR robežvērtības,⁸ lai nepamatoti saņemtu atbrīvojumu no nodokļa, kas sūtījumam sākotnēji nebūtu jāpiemēro, kā arī tad, ja saskaņā ar *IOSS* procedūru importēto preču vērtība *IOSS* PVN deklarācijā ir novērtēta pārāk zemu.

⁷ Komisijas 2024. gada ziņojums par PVN izstrūkumu.

⁸ Komisijas Deleģētā regula (ES) 2015/2446, 1. panta 48. punkts.

Galvenie dalībnieki cīņā pret krāpšanu PVN jomā Eiropas Savienības un dalībvalstu līmenī

10 Eiropas Savienībai un tās dalībvalstīm ir pienākums novērst krāpšanu un jebkuras citas nelikumīgas darbības, kas ietekmē ES finanšu intereses.⁹ Komisijai ir iniciatīvas tiesības ierosināt jaunus tiesību aktus vai grozījumus spēkā esošajos ES tiesību aktos¹⁰. Lai pieņemtu tiesību aktus nodokļu jomā, saskaņā ar Līgumu ir vajadzīgs vienbalsīgs Padomes lēmums¹¹. Komisijā TAXUD ĢD ir dienests, kas atbild par jautājumiem, kuri saistīti ar PVN politiku. Cita starpā tas īsteno arī programmu *Fiscalis*, kuras mērķis ir atbalstīt dalībvalstis to nodokļu sistēmu uzlabošanā un stiprināt sadarbību starp valstu nodokļu iestādēm, lai labāk īstenotu un izpildītu nodokļu tiesību aktus.

11 Citi dalībnieki ES līmenī ir šādi:

- Eiropas Birojs krāpšanas apkarošanai (OLAF)¹² atbild par krāpšanas, korupcijas un citu pret ES finanšu interesēm vērstu pārkāpumu neatkarīgu administratīvu izmeklēšanu;
- Eiropas Prokuratūra (EPPO)¹³ ir atbildīga par tādu noziegumu izmeklēšanu, kuri skar ES finanšu intereses, kā arī par kriminālvajāšanu un apsūdzības celšanu saistībā ar tiem. Tas ietver smagus noziedzīgus nodarījumus pret kopējo PVN sistēmu, kas ir saistīti ar divu vai vairāku dalībvalstu teritoriju un ietver kopējos zaudējumus vismaz 10 miljonu EUR apmērā;
- Eiropas Savienības Aģentūra tiesībaizsardzības sadarbībai (Europol) ir atbildīga par cīņu pret krāpšanu PVN jomā, atbalstot dalībvalstu tiesībaizsardzības izmeklēšanas un izlūkošanas operācijas un sniedzot analītisku atbalstu un koordināciju efektīvai pārrobežu sadarbībai, lai palīdzētu identificēt un likvidēt ES PVN krāpšanas tīklus.

⁹ Līgums par Eiropas Savienības darbību (LESD), 325. panta 1. punkts.

¹⁰ Līgums par Eiropas Savienību (LES), 17. panta 2. punkts.

¹¹ Līgums par Eiropas Savienības darbību (LESD), 113. pants.

¹² Regula (ES, EURATOM) Nr. 883/2013.

¹³ Regula (ES) 2017/1939.

12 Dalībvalstu līmenī *Eurofisc* ir sadarbības tīkls, ko veido sadarbības ierēdņi no 27 dalībvalstīm un Norvēģijas un kas tika izveidots 2010. gadā, lai apkarotu pārrobežu krāpšanu PVN jomā Eiropas Savienībā. Pamatojoties uz tīklā izplatīto informāciju un pēc pieejamo datu analīzes, nodokļu iestādes var veikt atbilstošas darbības valsts līmenī, piemēram, pieprasīt informāciju, veikt revīzijas vai anulēt PVN numuru reģistrāciju.

13 Apkopojums par galvenajiem dalībniekiem, kas iesaistīti cīņā pret krāpšanu PVN jomā, kura skar ES finanšu intereses, ir parādīts [5. attēlā](#).

5. attēls. Galvenie dalībnieki, kas iesaistīti ar PVN saistītas krāpšanas apkarošanā

ES līmenis

TAXUD ĢD

Atbildīgs par muitas un nodokļu politiku stratēģiskā un likumdošanas līmenī

OLAF

Atbildīgs par krāpšanas, korupcijas un citu nelikumīgu darbību administratīvo izmeklēšanu veikšanu

EIROPOLS

Atbalsta dalībvalstu tiesībsardzības izmeklēšanu un izlūkošanas operācijas

EPPO

Atbildīga par kriminālizmeklēšanu un kriminālvajāšanu par noziegumiem

Dalībvalstu līmenis

Dalībvalstis ir atbildīgas par ar PVN saistītas krāpšanas novēršanu, atklāšanu un koriģēšanu

EUROFISC

Valstu ekspertu tīkls ātrai mērķtiecīgas informācijas apmaiņai un analizēšanai par pārrobežu krāpšanu PVN jomā

Avots: ERP, pamatojoties uz Komisijas datiem.

Revīzijas tvērums un pieeja

14 Krāpšana PVN jomā negatīvi ietekmē gan ES, gan dalībvalstu ieņēmumus un kropļo konkurenci vienotajā tirgū. Mēs nolēmām veikt šo revīziju, ņemot vērā saskaņā ar 42. MP un *IOSS* importēto preču ievērojamo vērtību un augsto ļaunprātīgas izmantošanas risku krāpnieciskas prakses dēļ.

15 Šajā ziņojumā novērtēts, vai ES finanšu intereses un vienotais tirgus ir efektīvi aizsargāti pret krāpšanu PVN jomā attiecībā uz importu, kad muitas deklarācijās izmanto 42. MP un *IOSS* procedūras. Šajā nolūkā mēs pārbaudījām, vai:

- ES tiesiskais regulējums attiecībā uz 42. MP un *IOSS* importa procedūrām un Komisijas veikto uzraudzību bija efektīvs 42. MP un *IOSS* ļaunprātīgas izmantošanas apkarošanā;
- dalībvalstu kontroles mehānismi efektīvi apkaroja 42. MP un *IOSS* ļaunprātīgu izmantošanu;
- administratīvā sadarbība starp dalībvalstīm un ES līmeņa struktūrām un to iekšienē bija efektīva 42. MP un *IOSS* ļaunprātīgas izmantošanas apkarošanā.

16 Revīzija aptver laikposmu no 2021. gada janvāra līdz 2024. gada maijam. Mēs vācām pierādījumus no dažādiem avotiem:

- analizējām attiecīgo ES PVN tiesisko regulējumu, kā arī Komisijas datus, statistiku un attiecīgos ziņojumus;
- iztaujājām darbiniekus no dažādiem Komisijas departamentiem, kā arī no *EPPO* un Eiropola;
- iztaujājām pārstāvjus no piecām dalībvalstīm (t. i., Beļģijas, Īrijas, Francijas, Itālijas un Slovēnijas), kuras tika atlasītas, pamatojoties uz kvantitatīviem riska kritērijiem (piemēram, uz 42. MP importa vērtību un kopējo vidējo PVN summu, kas deklarēta saskaņā ar *IOSS*), un *Eurofisc* pārstāvjus;
- novērtējām procedūru un kontroles darbību izlasi no piecām atlasītajām dalībvalstīm;
- pārbaudījām valstu datus un uz risku balstītu izlasi, kurā bija 30 muitas importa deklarācijas saskaņā ar 42. MP un *IOSS*, un pēc nejaušības principa atlasītu 10 *IOSS* identifikācijas numuru izlasi no ikmēneša muitas importa datu sarakstiem par katru no piecām atlasītajām dalībvalstīm.

17 Šajā ziņojumā ir analizēta vajadzība pēc ciešākas sadarbības instrumentiem un efektīvākiem kontroles mehānismiem, ko piemēro, lai apkarotu krāpšanu PVN jomā saistībā ar importu. Tam būtu arī jāpalīdz diskusijās par turpmākiem tiesību aktu priekšlikumiem, kas padarīs ES PVN sistēmu noturīgāku pret krāpšanu.

18 Šis ziņojums papildina virkni revīzijas ziņojumu, kuros uzsvērtas nepilnības PVN iekasēšanā un risks, ko šiem pašu resursu ieņēmumiem rada krāpšana PVN jomā. *III pielikumā* sniegts apkopojums par visiem mūsu ziņojumiem, kas attiecas uz PVN.

Apsvērumi

Nepilnības un neatbilstības ES tiesiskajā regulējumā attiecībā uz vienkāršotām importa procedūrām rada ievērojamu ļaunprātīgas izmantošanas risku

19 Stabils tiesiskais regulējums un savlaicīgi norādījumi ir būtiski, lai nodrošinātu, ka dalībvalstis iekasē pareizu PVN summu, kas maksājama par 42. MP un *IOSS* importu, un var efektīvi atklāt un apkarot 42. MP un *IOSS* ļaunprātīgu izmantošanu. Mēs vērtējam, vai pašreizējais tiesiskais regulējums šajā ziņā ir efektīvs. Apskatījām, vai Komisija laikus sniedza atbalstu un uzraudzīja dalībvalstu darbības uz vietas.

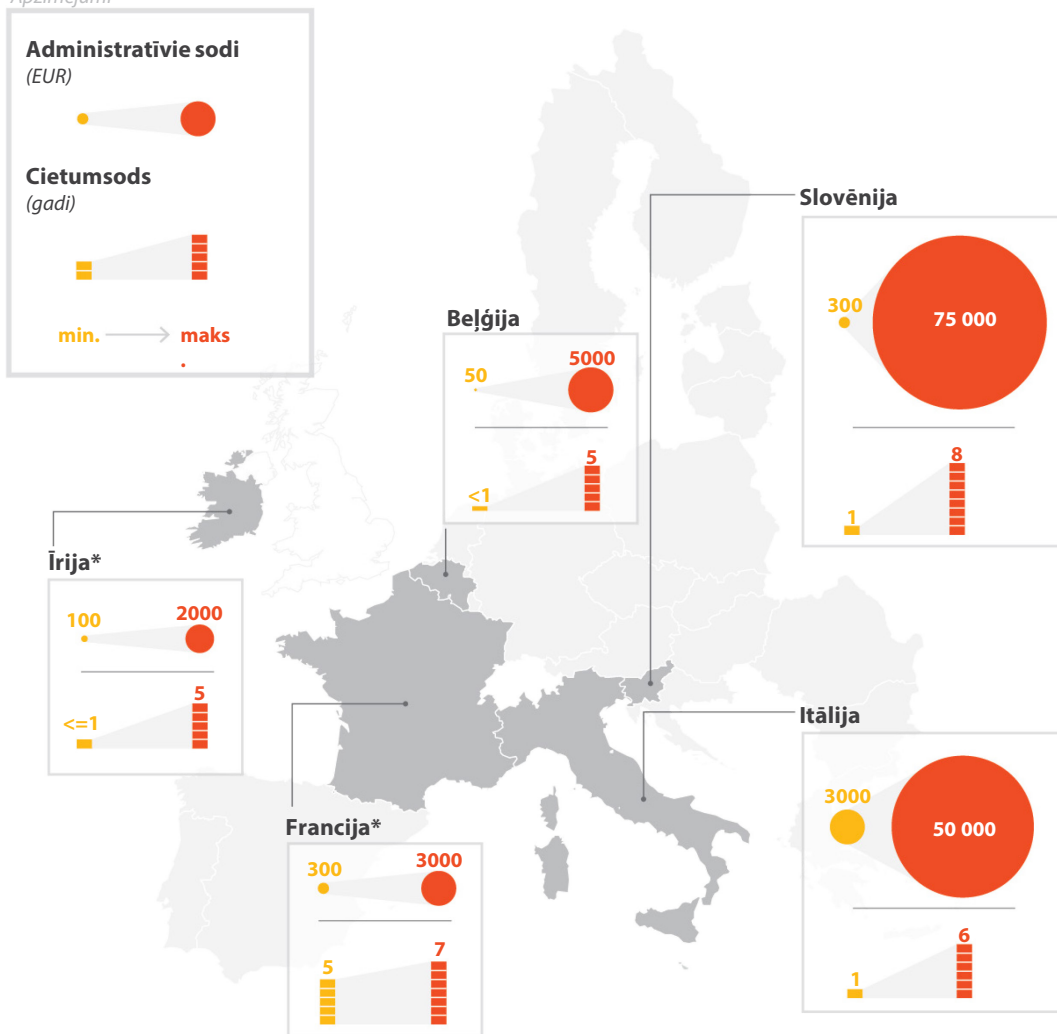
Sankcijas un sodi dalībvalstīs ievērojami atšķiras

20 Eiropas Savienībā muitas un PVN tiesību aktu izpildes panākšana ir dalībvalstu kompetencē. Dalībvalstu muitas un nodokļu iestādes var izmantot kriminālsodus un/vai administratīvas sankcijas un sodus, lai atturētu no 42. MP un *IOSS* pārkāpumiem. Dalībvalstu muitas un nodokļu iestādēm būtu jāievieš līdzīga un atturoša sankciju sistēma, lai novērstu 42. MP un *IOSS* importa procedūru ļaunprātīgu izmantošanu. Mēs pārbaudījām 42. MP un *IOSS* ļaunprātīgas izmantošanas gadījumu kriminālsodu izmantošanu un administratīvo sodu līmeni piecās šai revīzijai atlasītajās dalībvalstīs.

21 Lai gan pastāv kopīgs ES noteikums par sankciju piemērošanu *IOSS* ļaunprātīgas izmantošanas gadījumā, mūsu analīzē tika konstatētas ievērojamas atšķirības kriminālsodos un administratīvo sodu līmenī piecās apmeklētajās dalībvalstīs gan attiecībā uz *IOSS*, gan 42. MP. Lai gan maksimālais cietumsods kopumā bija līdzīgs (no 5 līdz 8 gadiem), minimālais sods Francijā bija ievērojami lielāks (5 gadi) nekā pārējās četrās valstīs (līdz 1 gadam). Atšķirības bija vēl būtiskākas attiecībā uz administratīvajiem sodiem: Itālijā un Slovēnijā tie ir vismaz desmit reizes lielāki nekā Beļģijā, Francijā un Īrijā (sk. [6. attēlu](#)).

6. attēls. Atšķirīgas sankcijas un sodi par vienkāršoto importa procedūru ļaunprātīgu izmantošanu piecās revidētajās dalībvalstīs

Apzīmējumi

Piezīme. * Noteiktos apstākļos var piemērot palielinājumus.

Avots: ERP, pamatojoties uz Komisijas datiem.

22 Tā kā nav saskaņotas kriminālsodu sistēmas attiecībā uz krāpšanu PVN jomā Eiropas Savienībā, krāpnieki var izmantot atšķirības. Līdz šim Komisija nav sniegusi norādījumus, kas palīdzētu dalībvalstīm izveidot efektīvu saskaņotu sankciju sistēmu. Komisija 2023. gadā nāca klajā ar priekšlikumu par ES muitas savienības reformu un vēlreiz atzina, ka ir labāk jāsaskaņo sodi par muitas noteikumu pārkāpumiem¹⁴.

¹⁴ COM(2023) 258 final, 61. apsvērums.

Eiropas Savienībā nav saskaņotu noteikumu par 42. muitas procedūras nodokļu pārstāvjiem

23 Tiesiskajam regulējumam un Komisijas norādījumiem būtu jāizveido vienota ES pieeja ar nodokļiem saistītām prasībām tirgotājiem, lai nodrošinātu vienlīdzīgus konkurences apstākļus dažādiem importa punktiem Eiropas Savienībā.

24 Saskaņā ar 42. MP importētājam, kas neveic uzņēmējdarbību importa dalībvalstī, jāieceļ pārstāvis nodokļu jautājumos. Tomēr PVN regulējumā nav saskaņotu noteikumu par nodokļu pārstāvju iecelšanu, un Komisija nekad nav izdevusi norādījumus šajā jomā. Mēs konstatējam atšķirīgus noteikumus šajā jautājumā piecās apmeklētajās dalībvalstīs, jo īpaši attiecībā uz nodrošinājumu, kas vajadzīgs, lai kļūtu par nodokļu pārstāvi (sk. [1. tabulu](#)).

1. tabula. Noteikumi, kas jāievēro, lai kļūtu par pārstāvi nodokļu jautājumos

	Beļģija	Īrija	Francija	Itālija	Slovēnija
Vajadzīgs nodrošinājums:	JĀ (fiksēta summa 7500 EUR)	NĒ	JĀ (summa ir atkarīga no pārstāvja nodokļu jautājumos finansiālās maksāspējas) ¹	JĀ (summa ir atkarīga no pārstāvja nodokļu jautājumos pārstāvēto pārdevēju skaita)	NĒ

¹ Tā vietā tie var sagatavot bankas garantiju, kas atbilst ceturtajai daļai no to pārstāvētā ārvalstu uzņēmuma gada PVN saistībām.

Avots: apmeklētās dalībvalstis.

25 Tas, ka nav saskaņotu noteikumu par 42. MP nodokļu pārstāvjiem, var veicināt “ieņemšanas punkta izraudzīšanos”, kad tirgotāji (un noziedzīgas organizācijas) izvēlas importēt preces dalībvalstī, kurā nodokļu pārstāvjiem nav jāmaksā nodrošinājums vai kurā nodrošinājuma summa ir zema. Nodrošinājuma maksāšana rada finansiālu pārskatatbildību un attur no krāpnieciskas rīcības, jo uzņēmumi saskaras ar sākotnējām izmaksām un rūpīgāku kontroli. Krāpšanas gadījumā nodrošinājums ļauj nodokļu iestādēm ātri atgūt zaudēto PVN bez ilgas tiesvedības. Tāpēc atbilstoša nodrošinājuma trūkums rada paaugstinātu risku, ka var notikt ar PVN saistīta krāpšana, izmantojot 42. MP.

Atšķirīgas pieejas PVN identifikācijas numuru atzīšanai par nederīgiem ierobežo PVN informācijas apmaiņas sistēmas efektivitāti

26 Dalībvalstu nodokļu iestādēm vajadzētu būt iespējai nekavējoties atzīt neatbilstīgu uzņēmēju PVN identifikācijas numurus par nederīgiem, lai apturētu krāpšanu PVN jomā. Pēc tam PVN informācijas apmaiņas sistēma (*VIES*) būtu ātri jāatjaunina, lai nepieļautu papildu finansiālos PVN zaudējumus. Mēs pārbaudījām procedūru PVN identifikācijas numuru atzīšanai par nederīgiem apmeklētajās dalībvalstīs.

27 *VIES* satur PVN reģistrācijas datus par visām dalībvalstīm. Lai piešķirtu atbrīvojumu no PVN 42. MP ietvaros, jānorāda gan importētāja (vai tā nodokļu pārstāvja), gan pircēja PVN identifikācijas numurs galamērķa dalībvalstī. Lai pieņemtu importa deklarācijas, dalībvalstu muitas dienesti ir ieviesuši kontrolpārbaudi nolūkā pārliecināties, ka 42. MP importa deklarācijās deklarētie PVN identifikācijas numuri atbilst *VIES* sistēmā reģistrētajiem. Tāpēc ir svarīgi, lai *VIES* sistēma būtu atjaunināta un tajā nebūtu nederīgu PVN identifikācijas numuru.

28 Ātras procedūras PVN identifikācijas numuru atzīšanai par nederīgiem samazina ar PVN saistītas krāpšanas iespējamību. Tāpēc PVN krāpnieki biežāk reģistrēsies kā PVN maksātāji dalībvalstīs, kuru procedūras numuru atzīšanai par spēkā neesošiem ir ilgākas. Šajā kontekstā mēs konstatējam, ka laiks no krāpšanas PVN jomā atklāšanas līdz numura atzīšanai par spēkā neesošu daudzās dalībvalstīs rada īpašu problēmu (sk. 30. punktu). Tomēr Komisija nekad nav sniegusi norādījumus par PVN identifikācijas numuru atzīšanu par nederīgiem.

29 Saskaņā ar *Eurofisc* sniegto informāciju vairāk nekā 20 % no krāpšanas PVN jomā notiek laikā starp tās atklāšanu un PVN numura atzīšanu par nederīgu. 2022. gadā *Fiscalis* darbsemināra ziņojumā tika ieteikts izstrādāt vienotu pieeju, kā *VIES* nekavējoties atcelt krāpnieku reģistrāciju¹⁵. Tomēr mēs atzīmējam, ka dažu dalībvalstu iestādes šajā darbseminārā ziņoja, ka ne vienmēr bija iespējams nekavējoties rīkoties, lai PVN identifikācijas numurus atzītu par nederīgiem, jo to valsts tiesību aktos bija prasīts veikt iepriekšēju izmeklēšanu, tādējādi spēkā neesamības atzīšanas procedūra tika paildzināta.

¹⁵ *Fiscalis* darbseminārs par rīkiem cīņai pret krāpšanu PVN jomā, 2022. gada 29.–30. novembris.

30 Minētajā darbseminārā Komisija arī iepazīstināja ar anketu, kas parādīja, ka tikai 14 dalībvalstis 15 dienu laikā varētu atzīt PVN identifikācijas numuru par nederīgu, savukārt 15 dalībvalstis nekavējoties atjaunināja *VIES*. Kavēšanās PVN identifikācijas numura atjaunināšanā *VIES*, ko veic izdevēja dalībvalsts, var būtiski ietekmēt PVN iekasēšanu (sk. [1. izcēlumu](#)).

1. izcēlums

Finansiāls kaitējums neiekasēta PVN izteiksmē saistībā ar to, ka izdevēja dalībvalsts novēloti anulējusi PVN identifikācijas numuru *VIES*

Mēs konstatējam gadījumu, kurā Vācijas PVN identifikācijas numurs 2023. gada 1. jūlijā bija atzīts par nederīgu, bet Vācijas iestādes 11 mēnešus nebija anulējušas reģistrāciju *VIES* (līdz pat 2024. gada 1. jūnijam). Šajā periodā 42. MP eksports uz Beļģiju turpinājās 2023. gadā ar 260 importa deklarācijām, kas aptvēra 3070 vienību numurus par deklarēto vērtību gandrīz 3,2 miljonu EUR apmērā, un 2024. gadā vēl ar 186 importa deklarācijām 2200 vienību numuriem, kuru deklarētā vērtība pārsniedza 2,9 miljonus EUR.

Var lēst, ka finansiālie zaudējumi neiekasētā PVN izteiksmē vien šajā gadījumā bija aptuveni 1,2 miljoni EUR.

Neatbilstība starp PVN statusu un uzņēmēju reģistrācijas un identifikācijas numuriem

31 Uzņēmēju reģistrācijas un identifikācijas numurs (*EORI*)¹⁶ ir Savienības muitas teritorijā unikāls identifikācijas numurs, ko muitas dienests piešķir uzņēmējam vai citai personai, lai to reģistrētu muitas vajadzībām.

32 Uzņēmēja PVN identifikācijas numura derīgumam būtu jāatbilst tā *EORI* derīgumam, lai izvairītos no tā, ka neatbilstīgie tirgotāji turpina gūt labumu no 42. MP tirdzniecības veicināšanas pasākumiem.

¹⁶ Komisijas Deleģētā regula (ES) [2015/2446](#), 1. panta 18. punkts.

33 PVN direktīvā¹⁷ ir paredzēti noteikumi par PVN identifikāciju, savukārt Padomes Regulā (ES) Nr. 904/2010¹⁸ ir sīki izklāstīti noteikumi par PVN identifikācijas numuru atzīšanu par nederīgiem *VIES*. Tajā pašā laikā saskaņā ar Kopienas tiesību aktiem muitas jomā¹⁹ *EORI* var atzīt par nederīgu tikai ar šādiem nosacījumiem:

- o pēc reģistrētās personas pieprasījuma vai
- o ja muitas dienestam kļūst zināms, ka reģistrētā persona ir izbeigusi darbības, kurām nepieciešama reģistrācija.

Tomēr valsts PVN (de)reģistrācijas procesi un atbilstība *EORI* numuriem, ko izmanto muitas identifikācijai, nav saskaņoti ES līmenī.

34 Piecās šai revīzijai atlasītajās dalībvalstīs mēs pārbaudījām, kā muitas dienesti nodrošina konsekvenci starp PVN numuru statusu un attiecīgā *EORI* statusu. Mēs konstatējām, ka konsekvences pārbaudes netika veiktas nevienā no apmeklētajām dalībvalstīm, izņemot Īriju. Piemērā, kas minēts **1. izcēlumā**, mēs konstatējām, ka uzņēmēja PVN numurs tika atzīts par nederīgu, bet tā *EORI* automātiski netika atzīts par nederīgu. Tas nozīmē, ka tirgotājs varēja turpināt veikt muitas operācijas, tādējādi potenciāli kaitējot ES finanšu interesēm.

35 Visbeidzot, mēs atzīmējam, ka PVN tiesiskajā regulējumā nav noteikumu par konsekvenci starp PVN statusu un *EORI* numuriem, un arī Komisija šajā jautājumā nav sniegusi nekādus norādījumus.

Komisija atbalstīja dalībvalstis, bet neuzraudzīja īstenošanu

36 Komisijai ir jāatbalsta dalībvalstis tiesiskā regulējuma īstenošanā un jāuzrauga, kā to kompetentās iestādes izmanto kontroles mehānismus, lai novērstu un atklātu 42. MP un *IOSS* ļaunprātīgu izmantošanu. Mēs pārbaudījām Komisijas darbības šajā jomā revīzijas periodā un to, vai tās rīcībā bija līdzekļi, lai sniegtu aplēsi par PVN saistību neizpildi attiecībā uz krāpšanu importa PVN jomā, pamatojoties uz datiem, kas saņemti no dalībvalstīm, un Komisijas pašas veiktajām pārbaudēm.

¹⁷ XI sadaļas 2. nodaļa.

¹⁸ Padomes Regula (ES) Nr. 904/2010, 23. pants.

¹⁹ Komisijas Deleģētā regula (ES) 2015/2446, 7. pants.

37 *IOSS* ieviešana 2021. gada 1. jūlijā mainīja PVN noteikumus par pārrobežu e-komercijas darbībām starp uzņēmumiem un patērētājiem, vienkāršojot PVN deklarēšanu un maksāšanu par tādu preču tālpārdošanu, kuru vērtība nepārsniedz 150 EUR un kuras importē no trešām valstīm.

38 Tajā pašā gadā Komisija sniedza dalībvalstīm norādījumus par to, kā pareizi iekasēt PVN saskaņā ar *IOSS* importa procedūrām²⁰. Tā arī uzsāka ES izmēģinājuma projektus, lai kā vienreizēju pasākumu pārbaudītu ar *IOSS* saistīto pasākumu transponēšanu nolūkā pārliecināties, vai ES tiesību akti ir transponēti pareizi.

39 Attiecībā uz Komisijas veikto uzraudzību mēs konstatējam, ka kopš 2006. gada Komisija nav apmeklējusi nevienu dalībvalsti, lai uzraudzītu 42. MP īstenošanu. Mēs novērojām, ka tā arī nebija veikusi uzraudzības apmeklējumus dalībvalstīs pēc *IOSS* ieviešanas 2021. gadā. Tieši neuzraugot 42. MP un *IOSS* tiesiskā regulējuma īstenošanu uz vietas, Komisija uzzina par aktuālajām norisēm tikai tad, ja dalībvalstis to informē.

40 Visbeidzot, Komisijai vajadzētu būt iespējai sniegt uz datiem balstītu aplēsi par PVN iztrūkumu saistībā ar krāpšanu PVN jomā attiecībā uz importu. Šī aplēse ir nepieciešama, lai pareizi novērstu šo trūkumu, izmantojot atbilstošu riska stratēģiju. Tomēr šajā sakarā mēs atzīmējam, ka Komisija nevar sniegt skaitlisku aplēsi par krāpšanu PVN jomā, kad tiek izmantotas 42. MP un *IOSS* procedūras, jo ziņojumā par PVN iztrūkumu trūkst konkrētu datu par krāpšanu PVN jomā attiecībā uz importu saistībā ar šīm procedūrām. Attiecībā uz 42. MP *VIES* nenošķir parastos Kopienas iekšējos darījumus no darījumiem Kopienas iekšienē pēc importa. Attiecībā uz *IOSS* Komisija nav veikusi visaptverošu salīdzinājumu starp deklarēto importu un galīgo iekasēto PVN summu. PVN, ko ES patērētāji maksā saskaņā ar *IOSS* režīmu, piemēram, Ķīnas tirdzniecības platformām, galu galā var nenonākt patērētāju dalībvalsts budžetā.

²⁰ [VAT e-commerce One-Stop Shop hub](#).

Nopietnas nepilnības dalībvalstu kontroles mehānismos pret vienkāršoto importa procedūru ļaunprātīgu izmantošanu

Apmeklētās dalībvalstis nav ieviesušas efektīvus kontroles mehānismus, ar kuriem atklāt un apkarot 42. muitas procedūras ļaunprātīgu izmantošanu

41 Muitas un nodokļu iestādēm dalībvalstīs ir jāīsteno kontroles mehānismi un efektīvi jāsadarbojas, lai atklātu un apkarotu 42. MP ļaunprātīgu izmantošanu. Mēs pārbaudījām, vai dalībvalstis ir ieviesušas efektīvus kontroles mehānismus šādas ļaunprātīgas izmantošanas atklāšanai un apkarošanai, un novērtējām, vai tās efektīvi izmanto administratīvās sadarbības pasākumus, kas ir ieviesti, lai to novērstu. Šajā nolūkā mēs pārbaudījām uz riska analīzi balstītu izlasi, kurā bija ietvertas 30 muitas importa deklarācijas, kas sagatavotas saskaņā ar 42. MP, piecās šai revīzijai atlasītajās dalībvalstīs.

Dalībvalstu iestādes nevar pareizi aprēķināt PVN, jo ticamības pārbaudes ir ierobežotas un muitas deklarāciju sistēmās ir kļūdas

42 Importa dalībvalsts muitas dienestiem, veicot ticamības pārbaudes, būtu sistemātiski jāpārbauda 42. MP atbrīvojuma no PVN nosacījumi, kas piemērojami tādu preču piegādei, kuras nosūtītas vai transportētas uz galamērķi ārpus to teritorijas. Dalībvalstīs, uz kurām attiecas šī revīzija, mēs novērtējām, vai muitas dienesti sistemātiski pārbauda, vai ir izpildīti nosacījumi, kas reglamentē atbrīvojumu no PVN saskaņā ar 42. MP.

43 Visās piecās dalībvalstīs mēs konstatējām, ka importētāja vai tā nodokļu pārstāvja importa dalībvalstī un patērētāja galamērķa dalībvalstī PVN identifikācijas numura derīgums tiek automātiski pārbaudīts. Tomēr PVN identifikācijas numura turētāja identitāte vispār netiek pārbaudīta. Līdz ar to PVN identifikācijas numuri importa deklarācijā varētu neatbilst faktiskā importētāja / nodokļu pārstāvja vai pircēja nosaukumam un adresei. Turklāt mēs konstatējām, ka tikai Slovēnijas muitas dienesti pārbaudīja, vai ar PVN neapliekamo importu bija paredzēts transportēt no importa dalībvalsts uz citu dalībvalsti, savā muitas deklarāciju sistēmā nosakot obligātu kodu (Y044).

44 Turklāt mūsu pārbaudēs atklājās vairākas kļūdas vai svarīgas informācijas trūkums. Dažas atklātās kļūdas bija saistītas ar nepareiziem importētāja, nodokļu pārstāvja vai pircēja kodiem un preču pārāk zemas vērtības gadījumiem (sk. arī [III pielikumu](#)).

45 Šai revīzijai atlasīto piecu dalībvalstu muitas dienesti katru dienu Komisijas datubāzei *Surveillance* nosūta informāciju par importu, kas atbrīvots no PVN saskaņā ar 42. MP. Tomēr, salīdzinot muitas deklarāciju datus par 2021.–2023. gadu ar datubāzi *Surveillance*, mēs konstatējam, ka datubāzē bija pieejamas tikai aptuveni divas trešdaļas (68 % jeb 102 no 150 pārbaudītajām deklarācijām). Tāpēc 42. MP dati par importu datubāzē *Surveillance* ir ne tikai neprecīzi, bet, izņemot Beļģiju, arī nepilnīgi un neļauj *Eurofisc* un galamērķa dalībvalstīm nekavējoties atklāt 42. MP ļaunprātīgu izmantošanu.

46 Komisija tirdzniecības statistikas vajadzībām izmanto šos datubāzē *Surveillance* paziņotos datus, un *OLAF* šos datus analizē krāpšanas apkarošanas nolūkā, atbalstot savas izmeklēšanas un atklāšanas darbības muitas jomā. Dalībvalstu iestādes ir atbildīgas par šo datu paziņošanu²¹. Tomēr, tā kā Komisijai nav piekļuves dalībvalstu sistēmām, tā nevar pārbaudīt to datu pilnīgumu, kurus tās ziņo datubāzē *Surveillance*. Ar muitas reformas priekšlikumu Komisija plāno novērst šo ierobežojumu.

47 Šo nepilnību ietekme ir tāda, ka dalībvalstu iestādes un *Eurofisc* nevar pareizi novērtēt PVN, kā rezultātā dalībvalstis nespēj pienācīgi iekasēt PVN.

Muitas importa dati netiek sistemātiski salīdzināti ar datiem kopsavilkuma ziņojumos

48 Uzņēmumiem, kas pārdod preces ES dalībvalstīs, importa dalībvalsts nodokļu iestādei ir jāiesniedz t. s. kopsavilkuma paziņojums, kurā sniegts vispārējs pārskats par produktiem, ko tie pārdevuši uzņēmumiem citās ES dalībvalstīs un kas ir apliekami ar nodokli galamērķa dalībvalstī. Pēc tam minētā informācija tiek paziņota citām dalībvalstīm, un tas palīdz nodokļu iestādēm nodrošināt, ka PVN tiek pareizi uzskaitīts un pārskaitīts. Importa dalībvalstu nodokļu iestādēm būtu sistemātiski jāpārbauda muitas dati (piemēram, deklarētā nodokļa bāzes vērtība) par importu saskaņā ar 42. MP, salīdzinot tos ar kopsavilkuma paziņojumiem, ko iesniedzis importētājs vai tā nodokļu pārstāvis. Pareiza kopsavilkuma paziņojuma iesniegšana ir viens no nosacījumiem ar PVN neapliekamām piegādēm Kopienas iekšienē. Šādas sasaistu pārbaudes ļauj galamērķa dalībvalstīm pārbaudīt atbilstošās iegādes Kopienas iekšienē un tādējādi nodrošināt, ka piegādes Kopienas iekšienē, kas atbrīvotas no PVN saskaņā ar 42. MP, nepaliek neapliktas ar nodokli. Piecās aptvertajās dalībvalstīs mēs analizējam, vai nodokļu iestādes sistemātiski pārbauda kopsavilkuma paziņojumu par importu, kas saskaņā ar 42. MP atbrīvots no PVN, pilnīgumu un precizitāti.

²¹ Komisijas Īstenošanas regula(ES) Nr. 2015/2447, 55. pants.

49 Visās piecās dalībvalstīs mēs konstatējām, ka nodokļu iestādēm ir piekļuve 42. MP importa datiem, un tas nozīmē, ka tās var pārbaudīt datus, salīdzinot tos ar attiecīgajiem kopsavilkuma paziņojumiem. Tomēr mēs konstatējām, ka neviena no piecām dalībvalstīm sistemātiski neveic sasaistu pārbaudes muitas importa datiem un tos nesalīdzina ar šiem paziņojumiem. Faktiski šādas sasaistu pārbaudes netiek veiktas.

50 Tādējādi neviena no apmeklētajām dalībvalstīm nevarēja nodrošināt, ka par katru 42. MP importa deklarāciju eksistē kopsavilkuma paziņojums, līdz ar to palielinājās risks, ka šādas piegādes galamērķa dalībvalstīs paliek neapliktas ar nodokli. Tā kā šajos paziņojumos nav īpaša rādītāja, ar ko nošķirt ar 42. MP saistītās piegādes Kopienas iekšienē no parastām piegādēm Kopienas iekšienē, piegādātāji var pat netīši ziņot par abiem veidiem kopā. Turklāt, tā kā šajos paziņojumos ir tikai apkopoti dati (piemēram, to produktu kopējā vērtība, kas piegādāti pircējam pārskata periodā), nodokļu iestādes nevar sasaistīt individuālus 42. MP muitas importa datus ar attiecīgo kopsavilkuma paziņojumu.

51 Tā kā galamērķa dalībvalstis nevar izmantot kopsavilkuma paziņojumus, lai saņemtu informāciju par tām importa piegādēm Kopienas iekšienē, kas atbrīvotas no PVN, tās nevar pareizi novērtēt PVN, kas maksājams par šiem darījumiem Kopienas iekšienē. Līdz ar to tās nespēj veikt efektīvas pārbaudes laicīgi, lai atklātu ļaunprātīgu izmantošanu. Mēs arī atzīmējam, ka ES tiesiskajā regulējumā attiecībā uz 42. MP nav noteikumu par efektīvu kontroli, kas jāveic, lai novērstu ļaunprātīgu izmantošanu un aizsargātu ES finanšu intereses. Līdz šim Komisija nav sniegusi norādījumus par to, kā novērst šīs nepilnības 42. MP kontroles sistēmā.

52 Tas, ka muitas importa dati netiek sistemātiski salīdzināti ar kopsavilkuma paziņojumiem, neļauj dalībvalstīm nodrošināt, ka tiek iekasēta pareiza PVN summa.

Muitošanas posmā netiek veiktas transporta pierādījumu pārbaudes un kontrole pēc preču izlaišanas, un tas palielina 42. MP ļaunprātīgas izmantošanas risku

53 Viens no nosacījumiem atbrīvojumam no PVN attiecībā uz to preču piegādēm Kopienas iekšienē, kas importētas saskaņā ar 42. MP, ir pierādījums, kas importētājam jāsniedz, ka importētās preces ir paredzēts transportēt no importa dalībvalsts uz citu dalībvalsti. Tas paredzēts, lai novērstu risku, ka no PVN atbrīvotas preces, kas importētas saskaņā ar 42. MP, var nonākt melnajā tirgū importa dalībvalstī vai citā dalībvalstī un tādējādi var palikt neapliktas ar nodokli. Tomēr šādus transporta pierādījumus iesniedz tikai pēc pieprasījuma.

54 Atlasītajās dalībvalstīs mēs pārbaudījām, vai muitas dienesti pieprasa šādus pierādījumus. Konstatējām, ka tikai Slovēnija muitas posmā veic transporta pierādījumu pārbaudes (sk. arī [43.](#) punktu). Transporta pierādījumu pārbaudi neveikšana muitas posmā (t. i., pirms muita laiž preces brīvā apgrozībā importēšanas valstī) būtu jākompensē ar kontroli pēc preču izlaišanas (ko veiktu tās pašas muitas iestādes pēc preču laišanas brīvā apgrozībā). Tomēr mēs konstatējām, ka citās apmeklētajās dalībvalstīs (Beļģijā, Īrijā, Francijā un Itālijā) muitas dienesti nebija veikuši kontroli pēc preču izlaišanas.

55 Kontroles trūkums pēc preču izlaišanas daļēji skaidrojams ar to, ka vienpadsmit ES dalībvalstu muitas dienesti tos nevar veikt, jo tiem nav kompetences attiecībā uz PVN Kopienas iekšienē. No piecām dalībvalstīm, uz kurām attiecas šī revīzija, tā tas bija Beļģijas un Francijas muitas dienestu gadījumā.²²

Revidētajā importa izlasē konstatēti ievērojami zaudējumi PVN iekasēšanā par piegādēm Kopienas iekšienē

56 Nodokļu iestādēm galamērķa dalībvalstīs būtu jāpārbauda, vai pircējs ir uzskaitījis PVN par tām piegādēm ES iekšienē, kurās importētās preces atbrīvotas no PVN. Mēs pārbaudījām, vai preču saņēmējs galamērķa dalībvalstī bija pareizi norādījis PVN savās deklarācijās saistībā ar 42. MP muitas importa deklarācijām. No 150 gadījumiem, kurus pārbaudījām savā uz riska analīzi balstītajā izlasē, tikai 44 (29 %) bija uzskaitīts PVN. 41 gadījumā (27 %) PVN netika iekasēts, un tas radīja PVN zaudējumus aptuveni 2,6 miljonu EUR apmērā. 27 gadījumos (18 %) PVN maksu nebija iespējams apstiprināt, jo bija pieejami tikai apkopoti dati ar iespējamiem zaudējumiem aptuveni 27,4 miljonu EUR apmērā. Visbeidzot, 16 gadījumos (11 %) bija kļūdas PVN aprēķinā galamērķa dalībvalstīs, ko izraisīja kļūdas importa dalībvalstu muitas deklarācijās. Vēl 22 gadījumos (15 %) valsts iestādes mums nesniedza pieprasīto informāciju, kas nepieciešama mūsu pārbaudi veikšanai (sk. [IV pielikumu](#)).

57 Lielais skaits gadījumu, kad PVN netika iekasēts (27 %) un kad PVN maksājumu nevarēja apstiprināt (18 %), ietekmē PVN iekasēšanu ES dalībvalstīs, jo preces varētu tikt nelikumīgi pārdotas to melnajā tirgū, neiekasējot PVN.

²² Dalībvalstis, kurās muitas dienestiem nav kompetences attiecībā uz PVN Kopienas iekšienē: Beļģija, Vācija, Spānija, Francija, Kipra, Lietuva, Nīderlande, Polija, Rumānija, Somija un Zviedrija.

Dalībvalstis efektīvi neatklāj un neapkaro importa vienas pieturas aģentūras ļaunprātīgu izmantošanu

58 Dalībvalstu muitas un nodokļu iestādēm vajadzētu būt efektīviem kontroles mehānismiem, kas ļautu atklāt un apkarot *IOSS* ļaunprātīgu izmantošanu. Mēs novērtējam šos kontroles mehānismus piecās šai revīzijai atlasītajās dalībvalstīs. Pārbaudījām arī uz risku balstītu izlasi, kurā bija 30 importa deklarācijas, kas sagatavotas saskaņā ar *IOSS*, un pēc nejaušības principa atlasītu 10 *IOSS* identifikācijas numuru izlasi no ikmēneša muitas importa datu sarakstiem par katru no piecām atlasītajām dalībvalstīm.

Tikai viena no piecām atlasītajām dalībvalstīm ir izstrādājusi riska un kontroles stratēģiju attiecībā uz *IOSS* ļaunprātīgu izmantošanu

59 Būtisks elements efektīvā kontroles sistēmā pret *IOSS* ļaunprātīgu izmantošanu ir tas, ka dalībvalstīm ir riska un kontroles stratēģija, kas novērš *IOSS* ļaunprātīgu izmantošanu. No piecām dalībvalstīm, kas atlasītas šai revīzijai, tikai Beļģijas muitas dienestiem bija īpaša riska un kontroles stratēģija *IOSS* ļaunprātīgas izmantošanas novēršanai.

60 Importētāji *IOSS* vajadzībām var izmantot muitas deklarāciju ar samazinātu datu kopu. Mēs konstatējam, ka informācija šajā deklarācijā ir pārāk ierobežota riska analīzes vajadzībām. Galvenais iemesls ir tas, ka nav sniegti daži dati, piemēram, izcelsmes valsts, galamērķa valsts vai neto svars, un nav norādīts, vai deklarācija attiecas uz pārdošanu ar nelielu vērtību (nepārsniedz 150 EUR).

Dalībvalstis nenovērš vai neatklāj *IOSS* ļaunprātīgu izmantošanu

61 Konkrētos gadījumos, piemēram, precēm, uz kurām attiecas ES saskaņotie akcīzes nodokļi, vai sūtījumiem, kuru vērtība pārsniedz 150 EUR, *IOSS* importa režīmu nedrīkst izmantot. Identifikācijas dalībvalstīm būtu jāpārbauda, vai ir izpildīti *IOSS* režīma izmantošanas nosacījumi. Patiesā vērtība ir faktiskā preču pirkuma cena, ieskaitot nodokļus un maksas, bet neieskaitot transporta un apdrošināšanas izmaksas. Pašlaik muitas dienesti var pārbaudīt tikai *IOSS* PVN identifikācijas numura derīgumu. Tomēr muitas dienesti nevar elektroniski pārbaudīt ar numuru saistīto identitāti.

62 Veicot *IOSS* importa deklarāciju izlases veida pārbaudi, mēs konstatējām, ka importa dalībvalsts muitas dienesti automātiski pārbauda *IOSS* identifikācijas numuru derīgumu, salīdzinot tos ar Komisijas *IOSS* datubāzi, kurā ir visi dalībvalstu nodokļu iestāžu izdotie *IOSS* identifikācijas numuri. Tomēr *IOSS* datubāzē ir norādīts tikai numurs, bet nav norādīts uzņēmēja nosaukums un adrese. Tādējādi nav iespējams pārbaudīt, vai deklarēto *IOSS* identifikācijas numuru izmanto likumīgā persona.

63 Mēs konstatējām, ka identifikācijas dalībvalstis (piecas, uz kurām attiecas šī revīzija) galvenokārt koncentrējās uz PVN iekasēšanu no *IOSS* piegādātājiem un tā pārdalīšanu dalībvalstij, kurā preces tika piegādātas (patēriņa dalībvalstij). Tomēr tās, piemēram, nepārbaudīja *IOSS* režīma izmantošanas nosacījumus.

64 Turklāt apmeklējumu laikā mēs nekonstatējām nekādas revīzijas pēc preču izlaišanas un kontroli importēšanas laikā vai saskaņā ar *IOSS* importēto preču tālpārdošanas kontroli. Revīzijas pēc preču izlaišanas kompensētu ierobežotās pārbaudes izlaišanas posmā, un to apstiprina vairākas kļūdas, kuras mēs konstatējām izlases pārbaudē (sk. [III pielikumu](#)). Tomēr dalībvalstu atlasīto iestāžu pārstāvji mūs informēja, ka tās izstrādā izmēģinājuma caurskatīšanu vai izstrādās kontroles stratēģiju mazas vērtības precēm, kas importētas saskaņā ar *IOSS*.

65 Konstatēto trūkumu dēļ dalībvalstu *IOSS* kontroles mehānismi pašlaik nav pietiekami, lai novērstu vai atklātu *IOSS* ļaunprātīgu izmantošanu.

Patēriņa dalībvalstis nevar nodrošināt pareizas PVN summas iekasēšanu

66 Lai nodrošinātu, ka patēriņa dalībvalstī tiek iekasētas pareizas PVN summas, būtu jāsalīdzina importēto preču ar nodokli apliekamā summa (importa valstī sagatavotās muitas deklarācijas) un pārdošanas apjoms (identifikācijas dalībvalstī sagatavotā *IOSS* PVN deklarācija). Ja pārdošanas apjoms ir ievērojami mazāks nekā ar nodokli apliekamā summa, izmeklēšanā būtu jānosaka PVN iztrūkuma iemesli.

67 Tomēr tikai identifikācijas dalībvalstij ir piekļuve šai analīzei nepieciešamajiem datiem, savukārt patēriņa dalībvalstij nav piekļuves šai informācijai. Tas neļauj patēriņa dalībvalstij, kurai ir juridiskas pilnvaras koriģēt savu PVN, veikt korektīvus pasākumus. Tikai tad, ja patēriņa dalībvalsts ir arī identifikācijas dalībvalsts, tai ir piekļuve informācijai, kas vajadzīga, lai to izdarītu.

***IOSS* datus nevar izmantot, lai identificētu tirgotāju apzinātu nodokļa samazinājumu**

68 Mēs konstatējām vairākus gadījumus, kad importētājs bija par zemu novērtējis produktus un tādējādi arī PVN, galvenokārt viedtālrunu, tekstilizstrādājumu, apavu un juvelierizstrādājumu gadījumā, un vairākas deklarācijas, attiecībā uz kurām *IOSS* importa sistēmas izmantošana nebija atļauta (sk. [III pielikumu](#)). Piemēram, mēs konstatējām gadījumu Beļģijā, kad viedtālrunu vērtība bija uzrādīta 0,01 EUR apmērā.

69 Ja pārdošanas apjoms ir nepietiekami novērtēts, lai daļēji izvairītos no nodokļu maksāšanas, tirgotājs var deklarēt preces par zemu vērtību importa dalībvalstī, bet pārdot tās par augstāku cenu patēriņa dalībvalstī. Tāpēc, lai konstatētu šādu ļaunprātīgu izmantošanu, (identifikācijas dalībvalstij) ir jāveic salīdzinājums starp *IOSS* importa deklarācijām un tirgotāju pārdošanas apjomiem. Problēma ir tāda, ka identifikācijas dalībvalsts nevar veikt šo pārbaudi, jo tai nav piekļuves *IOSS* importa deklarācijām. Tai ir piekļuve tikai ikmēneša sarakstiem no Komisijas *IOSS Surveillance* datubāzes, un tajos ir iekļauti tikai apkopoti dati, kurus šādām pārbaudēm nevar izmantot. Tāpēc identifikācijas dalībvalstij ir jāsažinās ar katras importa dalībvalsts nodokļu iestādēm, kurām jāpieprasa importa dati no savas muitas administrācijas iestādes. Mēs pārbaudījām, vai šie ikmēneša saraksti bija pieejami izvēlētajās dalībvalstīs un šo valstu nodokļu iestādes salīdzināja to saturu ar vērtībām, kas deklarētas *IOSS* PVN deklarācijās.

70 Mēs konstatējām, ka dalībvalstu nodokļu iestādes saskārās ar grūtībām un kavēšanos piekļūt ikmēneša *IOSS Surveillance* sarakstiem. Turklāt *IOSS Surveillance* datubāzē ir iekļauta tikai informācija par dalībvalsti, kurā *IOSS* tirgotājs ir reģistrēts (identifikācijas dalībvalsts), un importa dalībvalsti, bet ne par dalībvalsti, kurā preces tiek patērētas.

***IOSS* dati joprojām nav ticami un nav pilnīgi, un tas neļauj veikt efektīvas pārbaudes**

71 Teorētiski *IOSS* PVN deklarācijā uzrādītajai kopējai ar nodokli apliekamajai summai par pārdošanas apjomu un atbilstošajai importa summai *IOSS Surveillance* 3 datubāzē par vienu un to pašu mēnesi būtu jāsakrīt. Tomēr, apmeklējot atlasītās dalībvalstis, visas kompetentās iestādes mūs informēja par neatbilstībām starp *IOSS* mēneša ziņojumiem un *IOSS* PVN deklarācijām. Galvenie šo neatbilstību iemesli bija nesakritības pārskata periodos, nosūtīšanas kļūdas muitas importa sistēmās, deklarētāju kļūdas, valūtas kursa svārstības, atpakaļ nosūtītās preces un krāpnieciski iegūtie *IOSS* numuri. Francijas muitas dienesti 2023. gadā izveidoja izmēģinājuma darba grupu, kuras uzdevums bija apzināt datu zinātnes modeļus, lai vislabāk novērstu ar *IOSS* saistītos riskus.

72 Līdz ar to mēs konstatējām, ka nevienā no piecām šai revīzijai izraudzītajām dalībvalstīm netiek veiktas sistemātiskas pārbaudes starp *IOSS* importa datiem ikmēneša sarakstos un *IOSS* PVN deklarāciju datiem.

Trūkumi dalībvalstu un ES struktūru sadarbībā

73 Dalībvalstīm un ES iestādēm, struktūrām, birojiem un aģentūrām būtu efektīvi jāsadarbjas, lai novērstu un apkarotu 42. MP un *IOSS* ļaunprātīgu izmantošanu. Mēs pārbaudījām, kā dalībvalstis sadarbojas divpusēji vai daudzpusēji, to sadarbību ar ES struktūrām, kā arī sadarbību starp šīm ES struktūrām.

Dalībvalstu divpusējā sadarbība ir apgrūtināta, un *Eurofisc* trūkst kompetences

74 Lai apkarotu 42. MP un *IOSS* pārkāpumus, ir nepieciešama sadarbība dalībvalstīs un starp tām. Lai šādu sadarbību atvieglotu, ir izveidots daudzpusējas sadarbības forums (*Eurofisc*).

Procedūras muitas un nodokļu administrāciju sadarbībai dalībvalstī darbojas labi

75 Katrā dalībvalstī muitas dienestiem un nodokļu iestādēm būtu jāapmainās ar visu informāciju, kas vajadzīga, lai aprēķinātu PVN. Atlasītajās dalībvalstīs mēs novērtējām, vai muitas dienesti un nodokļu iestādes efektīvi sadarbojas, lai nodrošinātu, ka tiek iekasēta pareiza PVN summa.

76 Attiecībā uz sadarbību 42. MP un *IOSS* ļaunprātīgas izmantošanas novēršanā un apkarošanā mēs konstatējām, ka muitas dienesti un nodokļu iestādes sadarbojas un apmainās ar informāciju regulārās sanāksmēs un e-pasta sarakstē.

77 Tomēr piecās apmeklētajās dalībvalstīs mēs konstatējām arī atšķirības muitas dienestu un nodokļu iestāžu sadarbības mehānismos. Īrijā un Slovēnijā muitas dienesti un nodokļu iestādes darbojas integrētā organizatoriskā struktūrā, un tām ir piekļuve visām sistēmām un datiem, tostarp *VIES*. Beļģijai un Francijai ir oficiāli sadarbības nolīgumi starp muitas dienestiem un nodokļu iestādēm. Itālijā likums paredz operatīvo pilnvaru sadali krāpšanas apkarošanai starp muitas dienestiem un nodokļu iestādēm.

Sadarbības mehānismi starp dažādu dalībvalstu attiecīgajām nodokļu un muitas administrācijām ir apgrūtināši

78 Dalībvalstu nodokļu un muitas administrācijām būtu arī jāsadarbojas un jāapmainās ar informāciju pāri robežām, lai atvieglotu pareizu PVN novērtējumu un novērstu un apkarotu krāpšanu, kas saistīta ar 42. MP un IOSS. Šai revīzijai atlasītajās dalībvalstīs mēs pārbaudījām, vai to nodokļu iestādes un muitas dienesti efektīvi sadarbojas.

79 Mēs atzīmējam, ka ES tiesiskajā regulējumā nav paredzēta tieša informācijas pieprasījumu apmaiņa starp dažādu dalībvalstu nodokļu un muitas dienestiem vai centralizēta informācijas apmaiņa reāllaikā visā Eiropas Savienībā. Līdz ar to nodokļu iestādēm, kas pieprasa muitas informāciju no citas dalībvalsts, ir jāsaazinās ar savas valsts muitas dienestu, kas pēc tam nosūta pieprasījumu otras valsts muitas dienestam. Pēc tam attiecīgā atbilde tiek nosūtīta valsts muitas dienestam, kas to pārsūta nodokļu iestādēm, kuras to pieprasa. Šāda kārtība ir pārāk laikietilpīga un rada šķēršļus ātrai ar PVN saistītas krāpšanas atklāšanai.

Sadarbība, izmantojot *Eurofisc*, norit labi, bet *Eurofisc* trūkst kompetences apturēt vai atcelt “pazudušo tirgotāju” reģistrāciju PVN informācijas apmaiņas sistēmā

80 *Eurofisc* tīklu izveidoja²³, lai veicinātu un atvieglotu daudzpusēju sadarbību cīņā pret krāpšanu PVN jomā. Dalībvalstīm būtu jāsadarbojas ar *Eurofisc*, lai nodrošinātu ātru apmaiņu ar mērķtiecīgu informāciju par pārrobežu krāpšanu PVN jomā, tās apstrādi un analīzi, un jākoordinē visas turpmākās darbības. Komisija sniedz *Eurofisc* tehnisku un loģistikas atbalstu. Mēs pārbaudījām sadarbību *Eurofisc* ietvaros piecās atlasītajās dalībvalstīs.

81 Dalībvalstis brīvprātīgi piedalās *Eurofisc*. 42. MP un IOSS kontekstā visas piecas dalībvalstis piedalījās jomā ““pazudušā tirgotāja” krāpnieciska darbība Kopienā” (t. i., uzņēmums, kas pārdod produktu vai pakalpojumu, iekasē PVN un pēc tam pazūd, nemaksājot PVN attiecīgajām valsts nodokļu iestādēm) un e-komercijā (sk. 12. punktu). Mēs novērojām augstu aktīvas sadarbības līmeni šajās jomās un to, ka nodokļu iestādes labi izmanto darījumu tīkla analīzes rīku. Šis rīks ļauj ātri apmainīties ar PVN datiem un apstrādāt tos, un *Eurofisc* var agrāk un efektīvāk atklāt aizdomīgus tīklus. Tā arī nodrošina platformu sadarbībai un informācijas apmaiņai starp valstu nodokļu amatpersonām.

²³ Padomes Regula (ES) Nr. 904/2010.

82 Lai gan visi nodokļu iestāžu pārstāvji, kurus iztaujājām piecās dalībvalstīs, uzskatīja, ka šis instruments ir ļoti noderīgs 42. PM krāpšanas atklāšanai, daži norādīja, ka dalībvalstīs kopumā ir jāuzlabo caurskatīšanas savlaicīgums un tirgotāju kvalifikācija. Attiecībā uz 42. MP pašreizējā sistēma datu apmaiņai par ārvalstu importētājiem ietver tikai nodokļu pārstāvjus, bet tas apgrūtina krāpšanas atklāšanu, jo faktiskais importētājs nav identificēts.

83 Visbeidzot, attiecībā uz *IOSS* mēs konstatējām, ka dalībnieki e-komercijas jomā bija izstrādājuši praktisku rokasgrāmatu par *IOSS* PVN deklarāciju datu sasaistu pārbaudi. Mēs konstatējām, ka apmeklētās dalībvalstīs kopumā labi sadarbojas ar *Eurofisc*, pateicoties to aktīvai līdzdalībai, kam ir būtiska nozīme pārrobežu krāpšanas PVN jomā apkarošanā.

84 Mēs arī novērtējām *Eurofisc* sadarbības efektivitāti ātrai mērķtiecīgas informācijas apmaiņai, apstrādei un analīzei par pārrobežu krāpšanu PVN jomā starp dalībvalstīm un jebkādi turpmāku pasākumu koordinēšanai. Mēs konstatējām, ka dalībvalstīs, uz kurām attiecas šī revīzija, vajadzības gadījumā aktīvi sadarbojās, nekavējoties kvalificējot tirgotājus, un veica turpmākas izmeklēšanas, pamatojoties uz PVN krāpšanas signāliem, izmantojot *Eurofisc* darījumu tīkla analīzes rīku.

85 *Eurofisc* pārstāvji uzskata, ka pastāv korelācija starp PVN krāpšanas apjomu dalībvalstīs un laiku līdz PVN identifikācijas numuru atsaukšanai vai apturēšanai *VIIES* (sk. 26.–30. punktu). Attiecībā uz dalībvalstīm, kurās ir ilgstošas spēkā neesamības atzīšanas procedūras, pazudušo tirgotāju piesardzīga apturēšana vai reģistrācijas anulēšana gadījumos, kad ir aizdomas par krāpšanu, novērstu kaitējuma kumulāciju ES finanšu interesēm. Šajā sakarā mēs atzīmējam, ka *Eurofisc* nav kompetents pats apturēt vai anulēt augsta riska PVN numuru reģistrāciju *VIIES*, jo tam būtu nepieciešama nodokļu kompetences nodošana no dalībvalstīm.

Dalībvalstu sadarbības iespējas ar ES struktūrām nolūkā apkarot krāpšanu importa PVN jomā saskaņā ar vienkāršotām importa muitas procedūrām netiek pilnībā izmantotas

Ierobežota dalībvalstu sadarbība ar OLAF un Eiropolu vienkāršoto importa muitas procedūru jomā

86 Dalībvalstīm attiecīgā informācija būtu jāpaziņo OLAF un Eiropolam, lai šīs struktūras varētu apsvērt piemērotu rīcību, kas jāveic saskaņā ar to pilnvarām. Mēs pārbaudījām, vai piecu šīs revīzijas vajadzībām apmeklēto dalībvalstu kompetentās iestādes efektīvi sadarbojas ar OLAF un Eiropolu 42. MP un IOSS jaunprātīgas izmantošanas jomā.

87 Konstatējām, ka vēl nesen 42. MP krāpšanas gadījumā dalībvalstu sadarbība ar OLAF muitas un nodokļu jautājumos attiecās tikai uz krāpšanu saistībā ar pārāk zemu novērtējumu. 2024. gadā OLAF sāka koncentrēties un sadarboties ar dalībvalstīm saistībā ar izvairīšanos no ievadmuitas nodokļiem un PVN par precēm, kas nelikumīgi ievestas Eiropas Savienībā un nosūtītas galapatērētājiem, izmantojot e-komerciju. Turklāt OLAF arī aktīvi identificē PVN reģistrācijas centrus čaulas uzņēmumiem, jo tos izmanto kā krāpnieciskus importētājus PVN krāpšanas shēmās, kas saistītas ar muitu. Visbeidzot, kopš 2024. gada OLAF ir sācis izmeklēšanu saistībā ar izvairīšanos no ievadmuitas nodokļiem un krāpšanu PVN jomā saistībā ar importu no tālām tiešsaistes platformām importa vienas pieturas aģentūras ietvaros. Tas ietver plašu importa un PVN datu sasaistu pārbaudi, izmantojot progresīvus analītiskos rīkus, nolūkā atklāt PVN nemaksāšanu.

88 Dalībvalstu muitas dienesti un nodokļu iestādes nesadarbojas tieši ar Eiropolu, bet tikai izmanto operatīvās darbības, ko veic saskaņā ar ES instrumentu daudzdisciplīnu un vairāku aģentūru operatīvai sadarbībai cīņā pret organizēto noziedzību ES līmenī²⁴. Tiešas sadarbības trūkums ar Eiropolu ir saistīts ar informācijas apmaiņas ierobežojumiem atkarībā no dalībvalstu tiesiskā regulējuma (piemēram, muitas dienestus neuzskata par tiesībaizsardzības iestādēm). Šī netiešā sadarbība rada risku, ka izmeklēšana aizkavēsies, izlūkdati būs nepilnīgi, samazināsies efektivitāte un palielināsies krāpšana, kas skar Eiropas Savienību.

²⁴ Eiropas daudzdisciplīnu platforma pret noziedzības draudiem.

Netraucēta sadarbība starp dalībvalstīm un EPPO cīņā pret krāpšanu PVN jomā, taču krāpšana PVN jomā, kas saistīta ar valstu tiešajiem nodokļiem, neietilpst EPPO atbildības jomā

89 Dalībvalstīm būtu jāsadarbojas ar EPPO, izmeklējot un saucot pie atbildības par pārrobežu krāpšanu (piemēram, 42. MP krāpšana, ja preces tiek importētas vienā dalībvalstī un tiek transportētas uz citām dalībvalstīm, neuzskaitot PVN) saistībā ar PVN, ja krāpšanas summa pārsniedz 10 miljonus EUR²⁵. Attiecībā uz piecām apmeklētajām dalībvalstīm mēs pārbaudījām to sadarbību ar EPPO saistībā ar pārrobežu krāpšanu PVN jomā, ja tika izmantota 42. MP un IOSS, un aplūkojām, kā šīs valstis noteica attiecīgos gadījumus, pamatojoties uz šo robežvērtību.

90 Mēs konstatējām, ka atlasītās dalībvalstis, kas piedalās EPPO (Beļģija, Francija, Itālija un Slovēnija), sadarbojas visos gadījumos, kad tiek izmeklēta pārrobežu krāpšanu PVN jomā, kas pārsniedz 10 miljonus EUR, un par to sauc pie kriminālatbildības. Īrija, kas nav EPPO dalībniece, nesen grozīja savu Krimināltiesību likumu, lai atvieglotu savstarpēju tiesisko palīdzību krimināllietās, kuras izmeklē EPPO.

91 Tomēr vienas dalībvalsts pārstāvji mūs informēja, ka 10 miljonu EUR robežvērtības aprēķināšana 42. MP kontekstā var radīt problēmas. Šajā sakarā dalībvalstis vilcinājās paziņot EPPO par tādiem krāpšanas gadījumiem PVN jomā, kuru summa bija mazāka par 10 miljonu EUR robežvērtību, ja tās nebija pārliicinātas, ka citas dalībvalstis bija ietekmētas.

92 Mēs arī atzīmējam, ka pārkāpumi saistībā ar PVN un valstu tiešajiem nodokļiem bieži vien ir nesaraujami saistīti (piemēram, ar PVN krāpšanu saistīts noziedznieks pērk īpašumu dalībvalstī, nemaksājot īpašuma nodokļus). Tomēr EPPO nav kompetences izmeklēt noziedzīgus nodarījumus par tiešajiem nodokļiem, kas ietekmē dalībvalstu budžetus, un saukt pie kriminālatbildības par tiem. Turklāt pat tad, ja PVN importa kaitējums pārsniedz 10 miljonus EUR un tādējādi ietilpst EPPO kompetences jomā, tas tā nav, ja krāpšana PVN jomā ir saistīta ar valstu tiešajiem nodokļiem.

²⁵ Regula (ES) 2017/1939.

Tiesību normas par datu apmaiņu un informācijas apmaiņu kavē sadarbību starp *Eurofisc* un *OLAF*/Eiropolu

93 Īpašajā ziņojumā par krāpšanu PVN jomā Kopienā²⁶ mēs ieteicām Komisijai un dalībvalstīm likvidēt juridiskos šķēršļus informācijas apmaiņai un nodrošināt *OLAF* un Eiropolam piekļuvi *VIES* un *Eurofisc* datiem (12. ieteikums). 2018. gadā mūsu ieteikums tika īstenots, veicot juridiskas izmaiņas²⁷, kas ļāva *Eurofisc* pieprasīt mērķtiecīgu informāciju no Eiropola un *OLAF*. Turpretī *OLAF* un Eiropolam joprojām nav piekļuves *VIES* un *Eurofisc* datiem, kā arī nav noteikumu, kas ļautu tiem pieprasīt informāciju no *Eurofisc*, bet tas ir būtiski efektīvas sadarbības stiprināšanai PVN jomā. Komisija pašlaik apsver Regulas Nr. 904/2010 pārskatīšanu. Saistībā ar šo pārskatīšanu *OLAF* ir lūdzis par pārskatīšanu atbildīgos Komisijas dienestus novērst iepriekš minētos trūkumus.

94 Mēs konstatējam, ka šīs nepilnības rezultātā 2021.–2023. gada revīzijas periodā starp *Eurofisc* un *OLAF* nevienā virzienā nebija notikusi informācijas apmaiņa, tātad sadarbība bija neefektīva. Piemēram, *OLAF* nav piekļuves darījumu tīkla analīzes (*TNA*) datiem, un tas liedz tam sadarbībā ar dalībvalstīm efektīvi veikt administratīvu izmeklēšanu. Saistībā ar Regulas Nr. 904/2010 pārskatīšanu *OLAF* ir pieprasījis, lai tam tiktu nodrošināta piekļuve attiecīgajiem *TNA* datiem. Tas, ka *OLAF* nav piekļuves *Eurofisc* datiem un tas nespēj pēc savas iniciatīvas pieprasīt informāciju, samazina tā spēju veikt ar muitu saistītas administratīvas izmeklēšanas, kas saistītas ar krāpšanu PVN jomā.

95 Tāpat Eiropola piekļuvei *Eurofisc* nodrošinātajam *TNA* rīkam būtu izšķiroša nozīme cīņā pret krāpšanu PVN jomā, jo tas varētu veikt informācijas sasaistu pārbaudi un savlaicīgi atklāt krāpšanu PVN jomā un saiknes ar noziedzīgajiem tīkliem. Tomēr *Eurofisc* dalībnieki mūs informēja, ka juridisko ierobežojumu un dalībvalstu nodokļu slepenības regulējuma dēļ sadarbība ar Eiropolu ir ierobežota. Eiropols un *Eurofisc* nevar apmainīties ar *EU restricted* informāciju. Arī *Eurofisc* dalībnieki nevar savstarpēji apmainīties ar šādu informāciju. Līdz ar to Eiropols *Eurofisc* var sniegt tikai neierobežotu informāciju. Piekļuves trūkums *Eurofisc* datiem mazina Eiropola spēju identificēt un sagraut organizētās noziedzības grupas, kas nodarbojas ar krāpšanu PVN jomā.

²⁶ ERP Īpašais ziņojums 24/2015 “Ar PVN saistītas krāpšanas apkarošana Kopienā”.

²⁷ Padomes Regula (ES) 2018/1541.

96 2019. gadā programmas “*Fiscalis*” ietvaros tika izstrādāta rokasgrāmata par sadarbību starp *Eurofisc* un Eiropolu/*OLAF* (sk. 10. punktu). Tagad tā jau ir novecojusi, jo tajā nav ņemtas vērā *EPPO* operatīvās darbības kopš 2021. gada jūnija. Turklāt 2021. gadā *Eurofisc* sāka izmēģinājuma projektu informācijas pieprasījumu iesniegšanai Eiropalam un nosūtīja četrus pieprasījumus par dažādiem liela mēroga krāpšanas gadījumiem PVN jomā. Tomēr pēdējos gados Eiropols nesadarbojās ar *Eurofisc*, jo kopš 2022. gada tas nav saņēmis citus šādus pieprasījumus.

Tiesiskie regulējumi rada laikietilpīgas procedūras, kas ietekmē *OLAF* darba efektivitāti un to, kā *EPPO* rīkojas ar PVN saistītas krāpšanas gadījumus

97 2021. gada sadarbības nolīguma starp *OLAF* un *EPPO* mērķis bija izveidot ciešu sadarbību to izmeklēšanas un kriminālvajāšanas pilnvaru īstenošanā. Mēs vērtējam, vai sadarbība starp *OLAF* un *EPPO* bija efektīva un pamatojās uz savlaicīgu apmaiņu ar pamatotām aizdomām par noziedzīgu darbību saistībā ar krāpšanu PVN jomā attiecībā uz importu.

98 Lai identificētu PVN zaudējumus, kas saistīti ar 42. MP ļaunprātīgu izmantošanu un pārāk zemu novērtējumu, *OLAF* vispirms ir jāveic izmeklēšanas darbības, lai noteiktu, vai deklarētā muitas vērtība ir ticama. Turklāt tiesiskajā regulējumā ir noteikts, ka *OLAF* bez nepamatotas kavēšanās ir jāziņo *EPPO* par krimināllietām, ja ir atklātas pamatotas aizdomas par noziedzīgu darbību. Pēc tam *OLAF* aptur izmeklēšanu, lai *EPPO* varētu rīkoties saistībā ar nosūtīto informāciju, un vajadzības gadījumā *OLAF* atver papildu lietas, lai veiktu administratīvus piesardzības pasākumus iesaistīto finanšu interešu aizsardzībai (piemēram, lai saņemtu garantijas importam).

99 Pēc tam *EPPO* izskata un atkārtoti analizē *OLAF*, valstu muitas dienestu un nodokļu iestāžu savāktos pierādījumus, lai noteiktu, vai ir pietiekams pamats kriminālvajāšanai par krāpšanu PVN jomā. *EPPO* ir svarīgi, lai pierādījumi būtu pieejami un pieņemami kriminālprocesā. Šis vispārējais process, iesaistot dažādus dalībniekus ES un dalībvalstu līmenī un ievērojot tiesisko regulējumu, ir laikietilpīgs.

100 Atzīmējam, ka laikposmā no 2021. līdz 2023. gadam *OLAF* bija nosūtījis *EPPO* 12 lietas, kas saistītas ar 42. MP un *IOSS* ļaunprātīgu izmantošanu, un *OLAF* 2021. gadā bija atbalstījis divas *EPPO* lietas. Tajā pašā laikposmā *EPPO* pieņēma kopumā sešas *OLAF* ierosinātās papildu lietas.

101 Tikmēr *EPPO* trūkst tiešas un tūlītējas piekļuves visiem nepieciešamajiem nodokļu un muitas datiem, un tas kavē ātru un efektīvu izmeklēšanu un aktīvu atgūšanu. Piemēram, informācijai, ko valstu nodokļu iestādes sniedz Pastāvīgajai administratīvās sadarbības komitejai, ir vajadzīga valsts iestāžu iepriekšēja atļauja izmantošanai krimināllietās. Turklāt mēs konstatējam, ka *EPPO* nav kompetenta izskatīt ar PVN saistītus krāpšanas nodarījumus, kas attiecas uz valstu tiešajiem nodokļiem, kuri ir dalībvalstu kompetencē; tādējādi *EPPO* nevar pilnībā aizsargāt ES finanšu intereses.

Secinājumi un ieteikumi

102 Kopumā mēs secinām, ka ES finanšu intereses un vienotais tirgus nav pietiekami aizsargāti pret krāpšanu PVN jomā attiecībā uz importu, kad muitas deklarācijām izmanto 42. muitas procedūru, kas nodrošina ES importētājiem atbrīvojumus no PVN tirdzniecībai Kopienas iekšienē, un importa vienas pieturas aģentūru, kas ir īpašs režīms importētu preču tālpārdošanai. Saskaņā ar regulējumu pieejamie pasākumi nav pietiekami, lai efektīvi novērstu un atklātu krāpšanu, kad tiek piemēroti šie atbrīvojumi no PVN, vai lai saglabātu pienācīgu līdzsvaru starp tirdzniecības veicināšanu un ES finanšu interešu aizsardzību.

103 Mēs konstatējam nepilnības un nekonsekvenci ES tiesiskajā regulējumā attiecībā uz 42. MP importa procedūru un importa vienas pieturas aģentūru, kas kopā rada ievērojamu ļaunprātīgas izmantošanas risku un apdraud ES finanšu interešu aizsardzību. Konkrēti, sankcijas un sodi dalībvalstīs ievērojami atšķiras. Mēs arī konstatējam, ka Eiropas Savienībā nav saskaņotu noteikumu par to, kā saistībā ar 42. muitas procedūru kļūt par pārstāvi nodokļu jautājumos. Turklāt apmeklētajās dalībvalstīs mēs novērojam atšķirīgas pieejas PVN identifikācijas numuru atzīšanai par nederīgiem un nekonsekvenci starp PVN un uzņēmēju reģistrācijas un identifikācijas numuru statusu (sk. 19.–35. punktu).

1. ieteikums. Stiprināt tiesisko regulējumu vienkāršotām importa muitas procedūrām, lai nodrošinātu lielāku konsekvenci starp dalībvalstīm

Mēs iesakām Komisijai, ierosinot tiesību aktu pārskatīšanu, risināt šādus jautājumus:

- a) ieviest standartizētus noteikumus par nodokļu pārstāvju iecelšanu;
- b) izstrādāt standartizētus noteikumus PVN identifikācijas numuru savlaicīgai atzīšanai par spēkā neesošiem;
- c) bez liekas kavēšanās nodrošināt PVN identifikācijas numuru atzīšanu par nederīgiem vai apturēšanu PVN informācijas apmaiņas sistēmā tiem nodokļa maksātājiem vai nodokļu pārstāvjiem, kuri pastāvīgi neievēro noteikumus par atbrīvojumiem attiecībā uz darījumiem Kopienas iekšienē;

- d) bez liekas kavēšanās nodrošināt uzņēmēju reģistrācijas un identifikācijas numuru atzīšanu par spēkā neesošiem vai apturēšanu tirgotājiem, kuri pastāvīgi neievēro tiesību aktus muitas un nodokļu jomā;
- e) nodrošināt konsekvenci starp PVN identifikācijas statusu un uzņēmēju reģistrācijas un identifikācijas numuriem neatbilstīgiem tirgotājiem.

Ieviešanas termiņš: 2028. gads.

104 Komisija ir atbalstījusi dalībvalstis neseno regulatīvo izmaiņu īstenošanā, bet nav pienācīgi uzraudzījusi to darbības, lai novērstu 42. MP un *IOSS* ļaunprātīgu izmantošanu uz vietas. Konkrēti, pēc *IOSS* ieviešanas Komisija savlaicīgi sniedza norādījumus dalībvalstīm. Tajā pašā laikā Komisija nav veikusi uzraudzības apmeklējumus dalībvalstīs attiecībā uz 42. MP (kopš 2006. gada) un *IOSS* (kopš 2021. gada). Turklāt, ņemot vērā priekšlikumu Savienības Muitas kodeksa reformā par *IOSS* obligātu izmantošanu un 150 EUR robežvērtības atcelšanu, būtu jāapsver padziļināta *IOSS* režīma analīze. Ņemot vērā iepriekš minēto, mēs uzskatām, ka Komisija pašlaik nespēj sniegt aplēsi par PVN iztrūkumu saistībā ar krāpšanu importa PVN jomā (sk. [36.](#)–[40.](#) punktu).

2. ieteikums. Veikt tiesiskā regulējuma un tā īstenošanas padziļinātu analīzi

Komisijai jāveic padziļināta analīze saistībā ar tiesisko regulējumu un tā īstenošanu dalībvalstīs attiecībā uz atbrīvojumiem no PVN importētu preču tirdzniecībā Kopienā un par īpašo režīmu importētu preču tālpārdošanai.

Ieviešanas termiņš: 2028. gads.

105 Revīzijā mēs konstatējām arī nozīmīgas nepilnības dalībvalstu kontroles sistēmās, kas paredzētas cīņai pret 42. MP un *IOSS* ļaunprātīgu izmantošanu. Ir plānots, ka vairākas no šīm nepilnībām tiks novērstas ar *ViDA* paketi un muitas reformas priekšlikumu. Tomēr saskaņā ar 42. MP procedūru pastiprināta kontrole vēl nav paredzēta vai ieviesta, lai nodrošinātu, ka importētās preces ir paredzēts transportēt vai nosūtīt no importētājas dalībvalsts uz citu dalībvalsti (sk. [41.](#)–[72.](#) punktu).

3. ieteikums. Analizēt ieguvumus, ko dotu tas, ka dalībvalstis sistemātiski pieprasītu transporta pierādījumus, importējot sūtījumus saskaņā ar 42. muitas procedūru

Mēs iesakām Komisijai:

- a) nolūkā cīnīties pret 42. MP ļaunprātīgu izmantošanu analizēt priekšrocības, ko dotu tas, ka dalībvalstis pieprasītu, lai importējot sistemātiski tiek sniegti pierādījumi, ka importētās preces ir paredzēts transportēt vai nosūtīt no importa dalībvalsts uz citu dalībvalsti;
- b) veicināt labo praksi pieprasīt transporta pierādījumus importētajām precēm saskaņā 42. MP, kā konstatēts revīzijas laikā.

Ieviešanas termiņš: 2028. gads.

106 Mēs konstatējam arī trūkumus sadarbībā starp dalībvalstīm un ES līmenī 42. MP un *IOSS* ļaunprātīgas izmantošanas apkarošanā. Muitas un nodokļu administrāciju sadarbības procedūras šādas ļaunprātīgas izmantošanas apkarošanai dalībvalstīs atšķiras, taču mēs konstatējam, ka tās kopumā darbojas labi. Tomēr divpusējas sadarbības mehānismi starp dažādu dalībvalstu attiecīgajām nodokļu un muitas administrācijām ir pārāk apgrūtinātas, jo notiek netieša informācijas apmaiņa starp dažādu dalībvalstu nodokļu iestādēm un muitas dienestiem. Šāda kārtība rada šķēršļus ātrai ar PVN saistītas krāpšanas atklāšanai. Salīdzinājumam – daudzpusējā sadarbība, izmantojot *Eurofisc*, norit labi, bet tīklam trūkst kompetences piesardzības pasākuma veidā apturēt vai anulēt “pazuduso tirgotāju” reģistrāciju *VIES* (sk. 73.–85. punktu).

107 Attiecībā uz sadarbību ar ES līmeņa struktūrām 42. MP un *IOSS* ļaunprātīgas izmantošanas jomā mēs konstatējam, ka dalībvalstu sadarbība ar *OLAF* un Eiropu ir ierobežota un nepalīdz efektīvi apkarot krāpšanu importa PVN jomā. Salīdzinājumam – sadarbība ar *EPPO* norit raitāk, lai gan tai ir ierobežojumi, jo *EPPO* nav kompetences attiecībā uz PVN krāpšanas lietām, kas saistītas ar tiešajiem nodokļiem. Visbeidzot, attiecībā uz sadarbību starp ES līmeņa struktūrām mēs konstatējam, ka tiesību normas par datu un informācijas apmaiņu joprojām kavē sadarbību starp *Eurofisc* un *OLAF*/Eiropu, neraugoties uz iepriekš sniegtajiem ieteikumiem. Mēs arī konstatējam, ka tiesiskie regulējumi rada laikietilpīgas procedūras, kas ietekmē *OLAF* darba efektivitāti un *EPPO* lietas saistībā ar krāpšanu PVN jomā (sk. 86.–101. punktu).

4. ieteikums. Prasīt dažādu dalībvalstu muitas un nodokļu iestādēm tieši sadarboties un stiprināt *Eurofisc* lomu

Mēs iesakām Komisijai, ierosinot tiesību aktu pārskatīšanu, risināt šādus jautājumus:

- a) nodrošināt tiešu informācijas apmaiņu starp dalībvalstu nodokļu iestādēm un muitas dienestiem;
- b) ļaut *Eurofisc* apturēt PVN identifikācijas numurus PVN informācijas apmaiņas sistēmā, ja ir nozīmīgi rādītāji par krāpšanu PVN jomā.

Ieviešanas termiņš: 2028. gads.

Šo ziņojumu 2025. gada 13. februāra sēdē Luksemburgā pieņēma IV apakšpalāta, kuru vada Revīzijas palātas loceklis Mihails Kozlovs.

Revīzijas palātas vārdā —

Tony Murphy
priekšsēdētājs

Pielikumi

I pielikums. Vienkāršoto importa muitas procedūru izvērstis apraksts

42. muitas procedūra ir mehānisms, kas ļauj ES importētājam saņemt atbrīvojumu no PVN, ja preces no trešās valsts importē ES dalībvalstī un tās transportē tālāk uz citu dalībvalsti. Pircējs maksā PVN galamērķa dalībvalstī saskaņā ar valsts PVN noteikumiem.

42. MP attiecas uz šādiem darījumiem:

- preču imports no trešās valsts ES dalībvalstī, un tas ir ar PVN neapliekams darījums;
- preču piegādi Kopienas iekšienē no importa dalībvalsts uz galamērķa dalībvalsti – tai piemēro 0 % PVN likmi;
- preču iegādi Kopienas iekšienē no galamērķa dalībvalsts, kurā tiek iekasēts PVN.

Importētājam jāsniedz importa dalībvalsts attiecīgajām iestādēm šāda informācija:

- PVN identifikācijas numurs, kas importētājam piešķirts importa dalībvalstī, vai par importētāja PVN nomaksu atbildīgā nodokļu pārstāvja PVN identifikācijas numurs;
- PVN identifikācijas numurs, kas pircējam ir piešķirts citā dalībvalstī;
- pierādījums tam, ka importētās preces paredz transportēt vai nosūtīt no importa dalībvalsts uz citu dalībvalsti.

Importa dalībvalsts muitas dienestiem ir jāpārbauda, vai ir izpildīti atbrīvojuma nosacījumi, un tie ir atbildīgi par atbrīvojuma no PVN piešķiršanu.

Importa dalībvalsts nodokļu iestādes ir atbildīgas par to, lai pārbaudītu, vai informācija ir precīza, šajā nolūkā salīdzinot importētāju sniegto informāciju, kas norādīta PVN kopsavilkuma paziņojumā, ar informāciju, kas saņemta no muitas dienestiem. Tām šī informācija būtu jābūtu pieejama arī nodokļu iestādēm galamērķa dalībvalstī, izmantojot *VIES*.

Palāta uzskata, ka nodokļu iestādēm galamērķa dalībvalstī vajadzētu veikt sasaistu pārbaudi attiecībā uz datiem, kas saņemti no citas dalībvalsts *VIES* sistēmas, salīdzinot tos ar preču saņēmēja iesniegto PVN deklarāciju.

IOSS ir īpašs režīms no trešām valstīm vai trešām teritorijām Eiropas Savienībā importētu preču tālpārdošanai. *IOSS* vienkāršo PVN deklarēšanu un maksāšanu, jo PVN ir iekļauts pircēja samaksātajā pirkuma cenā.

Piegādātāji reģistrējas, lai saņemtu *IOSS* PVN identifikācijas numuru, kas ir derīgs visam šādam importam, kurš deklarēts visās ES dalībvalstīs. Visi *IOSS* PVN identifikācijas numuri, ko izsniegušas ES dalībvalstu nodokļu iestādes, ir elektroniski pieejami muitas dienestiem visā Eiropas Savienībā.

Muitas dienesti pārbauda muitas deklarācijā ievadītā *IOSS* PVN identifikācijas numura derīgumu, izmantojot *IOSS* PVN identifikācijas datubāzi. Ja numurs ir derīgs un muitas dienesti nolemj neveikt citas pārbaudes, preces laiž brīvā apgrozībā Eiropas Savienībā saskaņā ar atbrīvojuma no PVN režīmu. Muitas dienestiem regulāri jānosūta visi attiecīgie dati no muitas deklarācijām uz Komisijas *Surveillance* sistēmu, lai varētu sagatavot ikmēneša ziņojumus, kuros norādīta importa kopējā vērtība pēc *IOSS* PVN identifikācijas numura.

Pārdevējs katru mēnesi deklarē un maksā PVN tās dalībvalsts nodokļu iestādēm, kurā pārdevējs ir reģistrēts (t. i., identifikācijas dalībvalstī). Nodokļu iestādes pārdevēja PVN deklarācijā norādīto vērtību salīdzina ar vērtību, kas norādīta *IOSS* ikmēneša ziņojumos, kuri iegūti no *Surveillance* sistēmas. Pēc tam identifikācijas dalībvalstu nodokļu iestādes pārdala iekasēto PVN preču patēriņa dalībvalstu nodokļu iestādēm.

II pielikums. Apkopojums par visiem ERP ziņojumiem, kas saistīti ar PVN

- o Īpašais ziņojums 12/2019 "E-komercija: vēl jārisina daudzas problēmas, kas saistītas ar PVN un muitas nodokļa iekasēšanu"
- o Īpašais ziņojums 19/2017 "Ieviešanas procedūras: trūkumi tiesiskajā regulējumā un neefektīva īstenošana ietekmē ES finanšu intereses"
- o Īpašais ziņojums 24/2015 "Ar PVN saistītas krāpšanas apkarošana Kopienā: jārīkojas aktīvāk"
- o Īpašais ziņojums 13/2011 "Vai ar 42. muitas procedūras kontroli tiek novērsta un atklāta PVN nemaksāšana?"

III pielikums. Mūsu izlases pārbaudes rezultāti vienkāršotajām importa muitas procedūrām

Mēs novērtējām muitas dienestu un nodokļu iestāžu īstenotos kontroles mehānismus attiecībā uz 42. MP un *IOSS* piecās atlasītajās dalībvalstīs. Mūsu rezultāti ir apkopoti turpmāk.

42. MP kontroles mehānismi

	Nē	Riska un kontroles stratēģija	Muitas un nodokļu datu sasaistu pārbaudes	Ticamības pārbaudes	Pēcmuītošanas pārbaudes
	Daļēji				
	Jā				
Beļģija					
Francija					
Īrija					
Itālija					
Slovēnija					

IOSS kontroles mehānismi

	Nē	Riska un kontroles stratēģija	Muitas un nodokļu datu sasaistu pārbaudes	Ticamības pārbaudes	Pēcmuītošanas pārbaudes
	Daļēji				
	Jā				
Beļģija					
Francija					
Īrija					
Itālija					
Slovēnija					

Katrā atlasītajā dalībvalstī pārbaudījām arī uz riska analīzi balstītu izlasi, kurā bija 30 importa deklarācijas, kas sagatavotas saskaņā ar 42. MP un *IOSS*, un pēc nejaušības

principa atlasītu 10 *IOSS* identifikācijas numuru izlasi no ikmēneša muitas importa datu sarakstiem. Šis uzdevums ietvēra kontrolsarakstus, jautājumus par gaidāmajiem galvenajiem kontroles mehānismiem un sniegto pierādījumu analīzi par katru atlasīto izlasi.

30 importa muitas deklarāciju izlases pārbaudē mēs konstatējām vairākas kļūdas vai arī trūka attiecīgas informācijas.

Dažas no kļūdām, kas tika atklātas atlasītajās dalībvalstīs attiecībā uz 42. MP, bija saistītas ar:

- nepareiziem importētāja, nodokļu pārstāvja vai pircēja kodiem;
- pārāk zemas novērtēšanas gadījumiem;
- PVN deklarāciju vai kopsavilkuma paziņojumu trūkumu;
- atšķirībām starp PVN bāzes summām PVN deklarācijās un muitas deklarācijās;
- dažu PVN deklarāciju un kopsavilkuma paziņojumu novēlotu iesniegšanu.

Dažas no kļūdām, kas tika atklātas atlasītajās dalībvalstīs attiecībā uz *IOSS*, bija saistītas ar:

- pārāk zemas novērtēšanas gadījumiem, galvenokārt saistībā ar viedtālruniem, tekstilizstrādājumiem, apaviem un juvelierizstrādājumiem;
- gadījumiem, kuros *IOSS* importa sistēmas izmantošana nebija atļauta (piemēram, preces, uz kurām attiecas akcīzes nodokļi);
- pārbaudāmās informācijas trūkumu.

Attiecībā uz 10 *IOSS* identifikācijas numuru izlasi no ikmēneša muitas importa datu sarakstiem mēs konstatējām, ka trūka attiecīgās informācijas, un tam bija šāda ietekme:

- identifikācijas dalībvalsts nevar salīdzināt, vai katrai *IOSS* importa deklarācijai ir atbilstoša *IOSS* PVN deklarācija;
- patēriņa dalībvalstis nevar kontrolēt PVN, ko tām ir tiesības iekasēt.

IV pielikums. Aplikšanas ar PVN rezultāti galamērķa dalībvalstī, pamatojoties uz mūsu atlasīto 42. muitas procedūras importa izlasi apmeklētajās dalībvalstīs

Izlases dalībvalstis	PVN iekasēts	PVN nav iekasēts	Iekasētais PVN <u>nav apstiprināts</u> *	Kļūdas izlasē	Atvērtās lietas	Atlasītā izlase
Beļģija	4	10	14	1	1	30
Īrija	8	3	3	15	1	30
Francija	9	6	6	0	9	30
Itālija	7	18	4	0	1	30
Slovēnija	16	4	0	0	10	30
Kopā	44	41	27	16	22	150

Piezīme. * jo kopsavilkuma paziņojumos ir pieejami tikai apkopoti dati.

Saīsinājumi

42. MP: 42. muitas procedūra

Eiropols: Eiropas Savienības Aģentūra tiesībsardzības sadarbībai

EORI: Uzņēmēju reģistrācija un identifikācija

EPPO: Eiropas Prokuratūra

IOSS: importa vienas pieturas aģentūra

OLAF: Eiropas Birojs krāpšanas apkarošanai

PVN: pievienotās vērtības nodoklis

TAXUD ĢD: Nodokļu politikas un muitas savienības ģenerāldirektorāts

TNA: darījumu tīkla analīze

ViDA: PVN digitālajā laikmetā

VIES: PVN informācijas apmaiņas sistēma

Glosārijs

42. muitas procedūra: procedūra, ko izmanto, lai vienā ES dalībvalstī importētu ārpussavienības preces transportēšanai uz citu dalībvalsti, kur pēc tam ir jāmaksā PVN.

Administratīvā sadarbība: dalībvalstu sadarbība, kas var būt informācijas apmaiņa un apstrāde, kopīga darbība un savstarpēja palīdzība ar mērķi īstenot ES tiesību aktus.

Darījumu tīkla analīze: *Eurofisc* datu analīzes rīks, kas paredzēts, lai atvieglotu iespējamās krāpšanas PVN jomā atklāšanu.

Eurofisc: tīkls cīņai pret pārrobežu krāpšanu PVN jomā, un tajā piedalās amatpersonas no 27 ES dalībvalstīm un Norvēģijas.

Fiscalis: ES sadarbības programma, kas finansē nodokļu iestāžu iniciatīvas, lai uzlabotu nodokļu sistēmu darbību dalībvalstīs.

Identifikācijas dalībvalsts: ES dalībvalsts, kurā pārdevējs ir reģistrēts importa vienas pieturas aģentūrai un deklarē un maksā PVN, kas maksājams patēriņa dalībvalstī.

Importa dalībvalsts: ES dalībvalsts, kurā preces tiek importētas un pēc tam laistas brīvā apgrozībā pēc tam, kad ir nokārtotas visas importa formalitātes.

Importa vienas pieturas aģentūra: režīms, kas ļauj preču pārdevējiem no valstīm ārpus ES reģistrēties kā PVN maksātājiem vienā ES dalībvalstī un iekasēt un pārskaitīt PVN par visu tālpārdošanu (piemēram, tiešsaistē un pa pastu) pircējiem Eiropas Savienībā, un tas nozīmē, ka pircējiem vairs nav jāmaksā importa PVN par šīm precēm.

Kontrole pēc preču izlaišanas: muitas pārbaudes, ko piemēro pēc tam, kad muitas dienesti ir izlaiduši preces brīvā apgrozībā.

Kopsavilkuma paziņojums: dokuments, kas parasti reizi mēnesī jāiesniedz privātpersonām un uzņēmumiem, kuri ir PVN maksātāji Eiropas Savienībā, uzskaitot citās dalībvalstīs pircējiem un uzņēmumiem piegādāto preču vai sniegto pakalpojumu kopējo vērtību.

Muitas deklarācija: oficiāls dokuments, kurā sniegta sīka informācija par precēm, ko uzrāda importam, eksportam vai citai muitas procedūrai.

Muitas kontrole: procedūra, ko izmanto, lai pārbaudītu atbilstību ES muitas noteikumiem un citiem attiecīgiem tiesību aktiem.

Patēriņa/galamērķa dalībvalsts: ES dalībvalsts, kurā preces piegādā galīgajam pircējam.

Pazudušais tirgotājs: persona vai uzņēmums kādā ES dalībvalstī, kas reģistrējas PVN nolūkos, lai iegādātos preces no citas dalībvalsts, nemaksājot PVN, tad veic krāpšanu, iekasējot PVN par šo preču pārdošanu, bet nenododot to nodokļu iestādēm.

PVN identifikācijas numurs: individuāls numurs, ko piešķir katram nodokļa maksātājam, kurš plāno piegādāt preces vai sniegt pakalpojumus, vai iegādāties preces uzņēmējdarbības vajadzībām.

Komisijas atbildes

<https://www.eca.europa.eu/lv/publications/sr-2025-08>

Laika grafiks

<https://www.eca.europa.eu/lv/publications/sr-2025-08>

Revīzijas darba grupa

ERP īpašajos ziņojumos tiek atspoguļoti rezultāti, kas iegūti, revidējot ES rīcībpolitiku un programmas vai ar pārvaldību saistītus jautājumus konkrētās budžeta jomās. ERP atlasa un izstrādā šos revīzijas uzdevumus tā, lai tiem būtu pēc iespējas lielāka ietekme, proti, tiek ņemti vērā riski, kam pakļauta lietderība vai atbilstība, attiecīgo ienākumu vai izdevumu apjoms, paredzamie notikumi, kā arī politiskās un sabiedrības intereses.

Šo lietderības revīziju veica ERP locekļa Mihaila Kozlova vadītā IV apakšpalāta, kuras pārzinā ir to izdevumu jomu revīzija, kas attiecas uz tirgu regulējumu un konkurētspējīgu ekonomiku. Revīziju vadīja ERP loceklis *François-Roger Cazala*, un viņu atbalstīja locekļa biroja vadītājs *Dirk Pauwels* un locekļa biroja atašejs *Stephanie Girard*; atbildīgais vadītājs *John Sweeney*; darbuzdevuma vadītājs *Benny Fransen*, darbuzdevuma vadītāja vietniece *Esther Torrente Heras*; revidenti *Sergio Gascón*, *Marion Schiefele* un *Grigorios Tsaramanidis*.

François-Roger Cazala

John Sweeney

Benny Fransen

Esther Torrente Heras

Sergio Gascón

Marion Schiefele

Grigorios Tsaramanidis

AUTORTIESĪBAS

© Eiropas Savienība, 2025

Eiropas Revīzijas palātas (ERP) atkalizmantošanas politiku nosaka ar [ERP Lēmumu Nr. 6–2019](#) par atvērto datu politiku un dokumentu atkalizmantošanu.

Ja vien nav norādīts citādi (piemēram, individuālās autortiesību norādēs), ERP saturs, kurš pieder ES, ir licencēts saskaņā ar šādu starptautisku licenci: [Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\) licence](#). Tādējādi atkalizmantošana parasti ir atļauta, ja tiek sniegtas pienācīgas atsauces un norādītas visas izmaiņas. ERP satura atkalizmantošana nedrīkst sagrozīt tā sākotnējo nozīmi vai jēgu. ERP nav atbildīga par atkalizmantošanas sekām.

Jāsaņem papildu atļauja, ja konkrētā saturā attēlotas identificējamas privātpersonas, piemēram, ERP darbinieku fotoattēlos, vai ja tas ietver trešās personas darbu.

Ja šāda atļauja ir saņemta, tā atceļ un aizstāj iepriekš minēto vispārējo atļauju un skaidri norāda uz visiem izmantošanas ierobežojumiem.

Lai izmantotu vai reproducētu saturu, kas nepieder ES, var būt nepieciešams prasīt atļauju tieši autortiesību īpašniekiem.

1., 2. un 3. attēls – ikonas: šie attēli ir izstrādāti, izmantojot [Flaticon.com](#) resursus.
© *Freepik Company S.L.* Visas tiesības aizsargātas.

Programmatūra vai dokumenti, uz kuriem attiecas rūpnieciskā īpašuma tiesības, proti, patenti, preču zīmes, reģistrēti dizainparaugi, logotipi un nosaukumi, nav iekļauti ERP atkalizmantošanas politikā.

Eiropas Savienības iestāžu un struktūru tīmekļa vietnēs, kas izvietotas domēnā europa.eu, ir atrodamas saites uz trešo personu tīmekļa vietnēm. Tā kā ERP šīs vietnes nekontrolē, iesakām rūpīgi iepazīties ar to privātuma un autortiesību politiku.

ERP logotipa izmantošana

ERP logotipu nedrīkst izmantot bez ERP iepriekšējas piekrišanas.

HTML	ISBN 978-92-849-4821-5	ISSN 1977-5717	doi:10.2865/8347536	QJ-01-25-020-LV-Q
PDF	ISBN 978-92-849-4822-2	ISSN 1977-5717	doi:10.2865/0709832	QJ-01-25-020-LV-N

KĀ ATSAUKTIES

Eiropas Revīzijas palāta, [īpašais ziņojums 08/2025](#) "Ar pievienotās vērtības nodokli saistīta krāpšana attiecībā uz importu: vienkāršotu importa muitas procedūru gadījumā ES finanšu intereses nav pietiekami aizsargātas", Eiropas Savienības Publikāciju birojs, 2025.

Mūsu revīzijā tika novērtēts, vai ES finanšu intereses un vienotais tirgus ir efektīvi aizsargāti pret krāpšanu PVN jomā attiecībā uz importu, ja izmanto vienkāršotas importa muitas procedūras.

Mēs konstatējām trūkumus un nekonsekvenci ES tiesiskajā regulējumā un nopietnas nepilnības attiecībā uz to, kā dalībvalstis pārbauda, vai tiek iekasēta pareiza maksājamā PVN summa. Daudzas no šīm nepilnībām ir saistītas ar problēmām, ar kurām saskaras muitas un nodokļu iestādes dažādās dalībvalstīs, savstarpēji sadarbojoties.

Mēs iesakām Komisijai, pamatojoties uz padziļinātu analīzi, ierosināt izmaiņas tiesiskajā regulējumā ar mērķi panākt, lai visās dalībvalstīs konsekvētāk tiktu piemērotas vienkāršotas importa muitas procedūras, analizēt ieguvumus no obligātiem transporta pierādījumiem attiecībā uz 42. muitas procedūras sūtījumiem un prasīt efektīvāku sadarbību starp valstu muitas un nodokļu iestādēm.

Eiropas Revīzijas palātas (ERP) īpašais ziņojums saskaņā ar LESD 287. panta 4. punkta otro daļu .

EIROPAS
REVĪZIJAS
PALĀTA

Eiropas Savienības
Publikāciju birojs

EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTA
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUXEMBOURG

Tālrunis: +352 4398-1

Uzziņām: eca.europa.eu/lv/contact

Timekļa vietne: eca.europa.eu

X: @EUAuditors